

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2020

Jitka Holečková

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Insolvenční řízení v České republice
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Jitka Holečková**
Osobní číslo: **E16371**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**
Téma práce: **Insolvenční řízení v České republice**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem bakalářské práce je seznámení s insolvenčním zákonem v České republice po jeho novelizaci s účinností od 1. 6. 2019. V práci bude provedena analýza insolvenčních řízení v krajích České republiky. Insolvenční řízení budou sledována v čase a dojde k porovnání vývoje vybraných ukazatelů s vývojem počtu insolvenčních řízení.

Osnova:

- Historický vývoj a vymezení základních pojmů.
- Průběh insolvenčních řízení.
- Příčiny vzniku platební neschopnosti.
- Analýza insolvenčních řízení v krajích České republiky.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BAŘINOVÁ, D., HÓTOVÁ, R. a OLŠAR, R. Konkurní řízení v praxi z pohledu věřitele i úpadce. 2., přeprac. vyd. Praha: Grada, 2006. Finanční řízení. ISBN 80-247-0909-0.
MARŠÍKOVÁ, J. Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou. 5. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-675-0.
NOVOTNÝ, J. a ŠAŠEK, P. Právní základy podnikání. Plzeň: Fakulta ekonomická Západočeské univerzity v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0692-0.
SCHELLE, K. a FRÝDEK, M. Vývoj konkursního práva. Ostrava: Key Publishing, 2010. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-073-6.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Simona Pichová, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **2. září 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

L.S.

doc. Ing. Romana Provazníková, Ph.D.
děkanka

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 2. září 2019

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Jitka Holečková**
Osobní číslo: **E16371**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**
Téma práce: **Insolvenční řízení v České republice**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem bakalářské práce je seznámení s insolvenčním zákonem v České republice po jeho novelizaci s účinností od 1. 6. 2019. V práci bude provedena analýza insolvenčních řízení v krajích České republiky. Insolvenční řízení budou sledována v čase a dojde k porovnání vývoje vybraných ukazatelů s vývojem počtu insolvenčních řízení.

Osnova:

- Historický vývoj a vymezení základních pojmů.
- Průběh insolvenčních řízení.
- Příčiny vzniku platební neschopnosti.
- Analýza insolvenčních řízení v krajích České republiky.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BAŘINOVÁ, D., HÓTOVÁ, R. a OLŠAR, R. Konkurzní řízení v praxi z pohledu věřitele i úpadce. 2., přeprac. vyd. Praha: Grada, 2006. Finanční řízení. ISBN 80-247-0909-0.
MARŠÍKOVÁ, J. Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou. 5. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-675-0.
NOVOTNÝ, J. a ŠAŠEK, P. Právní základy podnikání. Plzeň: Fakulta ekonomická Západočeské univerzity v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0692-0.
SCHELLE, K. a FRÝDEK, M. Vývoj konkursního práva. Ostrava: Key Publishing, 2010. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-073-6.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. et Ing. Veronika Linhartová, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **17. února 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

L.S.

doc. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 17. února 2020

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2020

Jitka Holečková

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce Ing. et Ing. Veronice Linhartové, Ph.D. za vedení práce a cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat Ing. Simoně Píchové, Ph.D. za pomoc při návrhu tématu a podporu v počátcích zpracování bakalářské práce. Poděkování patří také všem, kteří mne po celou dobu studia podporovali.

ANOTACE

Tématem bakalářské práce je insolvenční řízení v České republice. První kapitola se zabývá historickým vývojem konkursního práva a vymezením základních pojmů. Druhá kapitola zachycuje průběh insolvenčních řízení po novelizaci zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) s účinností od 1. 6. 2019. Třetí kapitola zobrazuje příčiny vzniku platební neschopnosti. Ve čtvrté kapitole je provedena analýza insolvenčních řízení v krajích České republiky v letech 2015 až 2019 a následně analyzovány souvislosti s vybranými ukazateli.

KLÍČOVÁ SLOVA

Insolvenční řízení, insolvenční zákon, oddlužení, dlužník, úpadek

TITLE

Insolvency proceedings in the Czech Republic

ANNOTATION

The topic of this bachelor thesis is the insolvency proceedings in the Czech Republic. The first chapter deals with the historical development of bankruptcy law and the definition of basic terms. The second chapter describes the development of insolvency proceedings after the amendment of act No. 182/2006 Coll., about bankruptcy and ways of resolving it (insolvency law) with effect from 1 June 2019. The third chapter demonstrates the causes of insolvency. The fourth chapter analyzes the insolvency proceedings in the regions of the Czech Republic from 2015 to 2019 and subsequently analyzes the relationship with selected indicators.

KEYWORDS

Insolvency proceedings, insolvency law, debt relief, debtor, bankruptcy

OBSAH

ÚVOD	14
1. HISTORICKÝ VÝVOJ A VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	15
1.1 Historie konkursního práva	15
1.2 Historie konkursního práva v Čechách	16
1.2.1 Počátky konkursního práva	16
1.2.2 První kodifikace konkursního práva	17
1.2.3 Československý právní řád	18
1.2.4 Návrat ke konkursnímu právu	19
1.2.5 Insolvenční zákon	20
1.3 Vymezení základních pojmů	21
2. PRŮBĚH INSOLVENČNÍCH ŘÍZENÍ	23
2.1 Základní charakteristika	23
2.1.1 Úpadek a způsoby řešení úpadku	23
2.1.2 Procesní subjekty	24
2.2 Projednání úpadku a rozhodnutí o něm	25
2.2.1 Zahájení insolvenčního řízení	25
2.2.2 Insolvenční návrh	25
2.2.3 Moratorium	26
2.2.4 Projednání insolvenčního návrhu a rozhodnutí o něm	26
2.2.5 Podání přihlášky	27
2.2.6 Ustanovení insolvenčního správce	27
2.2.7 Přezkumné jednání	28
2.3 Konkurs	28
2.4 Reorganizace	29
2.5 Oddlužení	29
2.5.1 Přerušování a prodloužení oddlužení	30
2.5.2 Zrušení oddlužení v průběhu insolvenčního řízení	30
2.5.3 Splnění oddlužení	31
2.5.4 Oddlužení po novelizaci insolvenčního zákona od 1. 6. 2019	31
2.5.5 Rozhodnutí soudu o splnění oddlužení	31

2.5.6	Osvobození dlužníka od hrazení pohledávek	32
3.	PŘÍČINY VZNIKU PLATEBNÍ NESCHOPNOSTI	34
3.1	Finanční gramotnost	34
3.1.1	Stav finanční gramotnosti v České republice	34
3.1.2	Národní strategie finančního vzdělávání	36
3.2	Zadlužení domácností	37
3.3	Mezní situace v životě dlužníka	39
3.3.1	Nezaměstnanost	39
3.3.2	Ostatní mezní situace v životě dlužníka	40
4.	ANALÝZA INSOLVENČNÍCH ŘÍZENÍ V KRAJÍCH ČR.....	42
4.1	Analýza insolvenčních řízení v České republice	42
4.1.1	Insolvenční řízení v krajích České republiky	42
4.1.2	Analýza podaných insolvenčních návrhů	43
4.1.3	Analýza rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení	45
4.1.4	Meziroční analýza insolvenčního řízení v letech 2018 - 2019	49
4.2	Ukazatele životní úrovně	51
4.2.1	Nezaměstnanost	51
4.2.2	Průměrná mzda	52
4.2.3	Exekuční řízení	53
4.3	Porovnání ukazatelů životní úrovně	55
	ZÁVĚR	58
	POUŽITÁ LITERATURA	60

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Finanční znalosti – celkem.....	35
Graf 2 - Ekonomická zodpovědnost celkem.....	36
Graf 3 - Celkové zadlužení domácností (v mil. Kč).....	37
Graf 4 - Osobní zkušenost Čechů s půjčkou.....	38
Graf 5 - Podíl nezaměstnaných osob v ČR v letech 2009 – 2019	40
Graf 6 - Sňatky, rozvody, děti narozené v manželství a mimo manželství	41
Graf 7 - Porovnání insolvenčních návrhů a rozhodnutí o úpadku	43
Graf 8 - Insolvenční návrhy	44
Graf 9 - Insolvenční návrhy dle jednotlivých soudů.....	44
Graf 10 - Rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení.....	45
Graf 11 - Rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení celkem	46
Graf 12 - Rozhodnutí o řešení úpadku oddlužením	46
Graf 13 - Rozhodnutí o řešení úpadku konkursem	47
Graf 14 - Rozhodnutí o způsobu řešení úpadku reorganizací.....	48
Graf 15 - Insolvenční návrhy podané v letech 2018 – 2019.....	49
Graf 16 - Rozhodnutí o úpadku v letech 2018 – 2019.....	50
Graf 17 - Podíl nezaměstnaných osob v ČR a krajích	51
Graf 18 - Průměrná hrubá měsíční mzda	53
Graf 19 - Počet osob v exekuci	54
Graf 20 - Průměrný počet exekucí na osobu.....	55

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1 - Průběh insolvenčního řízení.....	33
--	----

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Soustava insolvenčních soudů.....	42
Tabulka 2 - Krajské soudy a kraje České republiky	56
Tabulka 3 - Komparace získaných dat.....	56

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ř. z.	Říšský zákoník
resp.	respective
tzv.	takzvaný
popř.	popřípadě
Sb.	Sbírka
ČBA	Česká bankovní asociace
HDP	hrubý domácí produkt
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
CFO World	Informační servis pro finanční ředitele
PHA	Hlavní město Praha
STC	Středočeský kraj
JHC	Jihočeský kraj
PLK	Plzeňský kraj
KVK	Karlovarský kraj
ULK	Ústecký kraj
LBK	Liberecký kraj
HKK	Královéhradecký kraj
PAK	Pardubický kraj
VYS	Kraj Vysočina
JHM	Jihomoravský kraj
ZLK	Zlínský kraj
OLK	Olomoucký kraj
MSK	Moravskoslezský kraj

ÚVOD

V dnešní době mimořádně snadné dostupnosti úvěrů se zvyšuje objem vzájemných dluhů a pohledávek. Může nastat situace kdy se právnické i fyzické osoby, ať již podnikající či nepodnikající dostanou do situace, kdy nejsou schopny plnit své závazky. Tento stav se obecně označuje jako úpadek a platné právo stanovuje způsoby jejího řešení.

Řešení úpadku nebo hrozícího úpadku v České republice upravuje s účinností od 1. 1. 2008 zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Tato legislativa nahradila zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání včetně souvisejících předpisů. Insolvenční zákon vznikl jako důsledek pokusu o sjednocující a rozsáhlou, velmi zásadní novelizaci zákona o konkursu a vyrovnání, který celý vycházel z vydaného řádu ze třicátých let minulého století, a dokonce svým způsobem navazoval na císařské nařízení z roku 1914. První část práce zachycuje historický vývoj insolvenčního práva, který sahá až do římského práva. První počátky v Čechách můžeme nalézt na konci 16. století.

Druhá část této práce se podrobněji zabývá průběhem insolvenčního řízení po novelizaci insolvenčního zákona s účinností od 1. 6. 2019. Hlavním cílem novelizace bylo zpřístupnit možnost oddlužení širšímu okruhu dlužníků, včetně těch, kteří by dřívějším podmínkám oddlužení nemohli vyhovět. Oddlužení je jeden ze způsobů řešení úpadku a jedná se o nejčastější způsob řešení úpadku. Úpadek dále může být řešen konkursem, reorganizací a zvláštním způsobem řešení úpadku. Cílem insolvenčního řízení je řešení některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužnickových věřitelů.

Třetí část práce zachycuje příčiny vzniku platební neschopnosti. Zabývá se zejména finanční gramotností, zadlužeností a nezaměstnaností v České republice. Čtvrtá část podrobněji analyzuje ukazatele životní úrovně a insolvenční řízení v jednotlivých krajích České republiky a jejich vzájemné souvislosti.

Cílem bakalářské práce je zachycení zásadních změn, které nastaly v insolvenčních řízeních po novelizaci insolvenčního zákona s účinností od 1. 6. 2019. V práci bude provedena analýza insolvenčních řízení v jednotlivých krajích České republiky během sledovaného období. Následně dojde k porovnání vývoje vybraných ukazatelů s vývojem počtu insolvenčních řízení v jednotlivých krajích a posouzení jejich vzájemné závislosti.

1. HISTORICKÝ VÝVOJ A VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Současná právní úprava řešení úpadku, hrozícího úpadku a oddlužení v České republice je upravena *zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*. Tomuto zákonu předcházela *zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání*.

Název „konkurs“ pochází z latinského termínu „concursum creditorum“ a naznačuje se jím, že zde jde o souběh věřitelů, který se koná ve formě přihlašování pohledávek, aby bylo docíleno jejich uspokojení z konkursní podstaty. Adekvátní výrazu „konkurs“ je český termín „úpadek“. Z důvodové zprávy z prvorepublikové právní úpravy konkursního řízení vtělené do zákona č. 61/1931 Sb. vyplývá, že se měl stát oficiálním názvem. Pro jeho nevýstižnost, ale zejména zřejmě vzhledem k tradici názvu „konkurs“, se výraz „úpadek“ neujal. (Schelle, 2010a, s. 5)

1.1 Historie konkursního práva

Počátky konkursního práva nalezneme již v římském právu. Původní římské právo neznalo rozdíl mezi konkursem a majetkovou exekucí. Řízení bylo zahájeno na návrh jednoho nebo několika věřitelů a mohlo k němu dojít buď za života dlužníka, nebo po jeho smrti. Předpokladem toho, aby k zahájení řízení mohlo dojít za dlužníkovy života, bylo buďto, že dlužník nezaplatil ve stanovené lhůtě, nebo že se skrýval a nikdo ho nehájil, anebo konečně, že byl nepřítomen a bez obránce. Po dlužníkově smrti bylo řízení zahájeno, nenalezl-li se žádný dědic do pozůstalosti.

Řízení se zahájilo praetorovým nebo místodržitelovým dekretem, jímž byla udělena *missio in bona debitoris*. Veřejným vyhlášením byla dána příležitost jednak ostatním věřitelům přistoupit k řízení, jednak třetím osobám zaplatit za dlužníka, případně převzít jeho obranu. Po uplynutí stanovených lhůt vydal praetor další dekret vyzývající věřitele, aby si zvolili jednatele, jehož úkolem bylo provést prodej dlužníkovy majetku.

Věřitelé se dohodli na podmínkách prodeje a stanovili nejnižší procento, které jim měl kupující zaplatit za jejich pohledávky. Po uplynutí lhůty, po kterou měly být podmínky veřejně vyhlášeny, následovala veřejná dražba. Při dražbě byl majetek přiklepnut kupujícímu s nejvyšší nabídkou. Po veřejné dražbě se stal kupující univerzálním nástupcem dlužníka, avšak dlužníkovy pohledávky na něho nepřešly, nýbrž praetor je musel na něho převést fikcí, že se kupující stal dlužníkovým dědicem. Věřitelé mohli uplatnit své nároky, ovšem pouze ve výši toho procenta, za které byl majetek v dražbě koupen, přímo proti kupci. Všichni však

měli nárok na stejné procento a žádný nemohl dostat více na úkor ostatních. Z toho byli vyňati věřitelé s ruční zástavou, kteří se proto nemohli připojovat k řízení.

Pro dlužníka měla *missio in bona* za následek zneuctění a ztrátu občanských práv. Tyto následky částečně odstranila *lex Julia*, podle níž se mohl dlužník uchránit před exekucí, při níž byl vězněn a případně prodán do otroctví, dokonce původně mohl být i usmrcen, a před zneuctěním tím, že postoupil celý majetek svým věřitelům (*cessio bonorum*). Tento postup se sám uskutečnil bez ingerence úřadu dobrovolným bezformálním dlužníkovým prohlášením, neměl však za následek převod vlastnictví na věřitele, nýbrž pouze převod oprávnění mít majetek v detenci a prodat ho. Hmotněprávní účinek *cessionis bonorum* byl tedy pro věřitele stejný jako účinek *missionis in bona*. Proto, aby mohli být za své pohledávky uspokojeni, museli věřitelé prodat postoupený majetek, přičemž prodej se konal stejným způsobem jako v případě *missionis in bona*. (Schelleová, 2004a, s. 62-63)

1.2 Historie konkursního práva v Čechách

Rozhodným obdobím pro začátky konkursního řízení v Čechách je druhá polovina třicátých let 17. století a následující desetiletí. Léta třicátá lze charakterizovat jako období počátků konkursního řízení, zatímco čtyřicátá obdobím jeho definitivního konstituování, ve kterém podoba konkursního řízení byla jednak legislativně dotvořena, jednak se začíná rozvíjet v tomto směru i praxe soudů.

1.2.1 Počátky konkursního práva

Úplně první počátky lze nalézt na konci 16. století, které je charakterizováno rychlým růstem cen a všeobecnou drahotou. Cenová revoluce postihovala nejvíce mimoměstské vrstvy obyvatelstva, a to zejména šlechtu, která upadala do dluhů. Zde jsou první snahy o pevnou právní úpravu způsobu, jak se vyrovnat s věřiteli. Z tohoto období pochází pokusy o „*novou redakci*“ zemského zřízení formulovanou na stavovském sněmu v roce 1610, resp. již v roce 1575.

Dalším ekonomickým impulzem pro vznik konkursního řízení byla měnová kaláda z roku 1623. Můžeme ji označit jako státní bankrot, který byl důsledkem znehodnocení české měny výrobou a uvedením do oběhu méněcenné tzv. dlouhé mince. České konkursní právo vycházelo z potřeb šlechty a mělo šlechtický ráz. Můžeme jej označit jako nástroj, který si vytvořila šlechta pro řešení svých dlužnických vztahů. Řada právních předpisů, které předcházely právní úpravě českého konkursního práva, proto začínala příslušným ustanoveními *Obnoveného zřízení zemského* z roku 1627. Články LXXII – LXXVI nadepsané

„*O placení dluhův, kteří větší jasu nežli dlužník svého statku neb jmění má*“ obsahující právní úpravu reagující na obavy věřitelů z jejich plného neuspokojení. Zejména sem byla vtělena myšlenka poměrného uspokojování věřitelů.

K vlastnímu osamostatnění konkursního řízení a k jeho úplnému vydělení z dosud jednotného soudního řízení došlo až dvěma legislativními akty, *císařským reskriptem z 29. srpna 1637* a na něho navazujícím *místodržitelským patentem z 23. listopadu 1637*, jímž byl reskript realizován. Cílem dokumentů bylo, aby všichni věřitelé předlužené pozůstalosti na základě veřejné a úřední výzvy uplatnili u soudu své nároky a to v uvedené lhůtě. Císařský reskript a místodržitelský patent také obsahovaly ustanovení o tom, že příbuzní, popř. z dědického nápadu jinak oprávněné osoby, které dali podnět pro předlužení pozůstalosti ke konkursnímu projednávání celé záležitosti, mají se postarat současně o řádnou intabulaci a ostatní potřebné náležitosti. Vyvrcholením bylo vydání *Deklaratorií a Novell* roku 1640. Šlo ovšem jen o zemské právo, které platilo pro šlechtu. Městské právo se v souvislosti s tím, že rozvoj měst nastal ve střední Evropě o poznání později než v západní Evropě, zpožďovalo. V *Novellách* byla konkursnímu řízení věnována zvláštní část, což je možné považovat vlastně za první český konkursní řád. Tato část byla v roce 1644 samostatně publikována pod názvem „*Krida-Ordnung*“. Na *Novelly* potom navazovaly ještě některá další legislativní opatření, zejména obsáhlá *Deklaratorie z 9. září 1644*. Legislativní vývoj počátků konkursního řízení byl uzavřen *Deklaratorií z 9. ledna 1646* a *4. června 1648*.

Dle *Novell* se vyhlášením konkursu zastavily všechny dosavadní exekuce, konkursní podstata byla sekvestrována a byly prozkoumány nároky všech věřitelů, kteří se přihlásili. Vydával se tzv. klasifikační rozsudek, který určoval, jak mají být nároky uspokojeny. (Schelleová, 2004b, s. 66-68)

1.2.2 První kodifikace konkursního práva

Myšlenka na vytvoření samostatného konkursního řádu či „*Krideordnungu*“ se objevila kolem poloviny třicátých let 18. století. Měl nahradit platnost ustanovení *Novell* a předpisů na ně navazujících. Důležitým dokumentem k jeho prosazení byl reskript z roku 1750, jež obsahoval mimo jiné některé připomínky vídeňských orgánů. Další reskript následoval s datem 26. června 1751, jímž byly publikovány některé další připomínky. Dalším důležitým právním aktem k prosazení konkursního řádu byl rakousko-český směnečný řád z roku 1763, který obsahoval některé důležité konkursní předpisy a současně unifikoval české a rakouské právo. Specifický český vývoj se pak v tomto směru definitivně uzavřel vydáním

Josefínského konkursního řádu z roku 1781, kterým se začíná další etapa vývoje konkursního práva.

Formální podmínkou k zahájení řízení byla podle kodifikace žaloba, vycházel-li popud k řízení od věřitele. Rovněž přihlášky pohledávek k řízení se podávaly ve formě žalob, v nichž bylo třeba uvést, kterou třídu si věřitel nárokuje pro svoji pohledávku. Konkurs nebyl ukončen, jakmile byl rozdělen zjištěný majetek, ale trval tak dlouho, dokud nebyly plně uspokojeny pohledávky všech věřitelů, kteří se přihlásili včas. (Schelle, 2010b, s. 31-33)

Hlavním problémem Josefínského konkursního řádu z roku 1781 byla jeho nákladnost a zdlouhavost, a proto začaly snahy o jeho nahrazení. Základem provizorního konkursního řádu z roku 1853 pro uherské země se stala tzv. *Sommarugova osnova z roku 1848*.

Snaha o vylepšení úpadkového práva vyústila ve druhé polovině 19. století v přijetí *konkursního řádu ze dne 25. 12. 1868, č. 1/1869 ř. z.*, který se zčásti opíral o pruský konkursní řád z 8. května 1855. Řízení bylo postaveno na zásadě stejného nakládání s věřiteli; majetek sloužící k uspokojení věřitelů byl odňat z volné dispozice dlužníka a svěřen správci podstaty; byla stanovena informační a ediční povinnost dlužníka; řízení se skládalo z části zahajovací a v případě kladného závěru z následného vlastního konkursního řízení; věřitelský výbor byl obligatorní; existovalo více opravných prostředků (od soudního komisaře přes konkursní soud, vrchní soud a nakonec na Nejvyšší soudní dvůr). Tento konkursní řád neupravoval mimokonkursní vyrovnání.

Císařským nařízením byl zaveden *řád konkursní, vyrovnací a odpůrčí, č. 337/1914 ř. z.*. Tato právní úprava zakotvila oproti konkursnímu řádu technicky samostatný vyrovnací řád, který obsahoval předpisy vyrovnávání mimo konkurs a také některé ustanovení trestního práva v souvislosti s konkursem. (Insolvenční zákon a předpisy související, 2013, s. XVII)

1.2.3 Československý právní řád

Rakouský konkursní řád z roku 1914 včetně uherského konkursního řádu a obou vyrovnacích řádů byly převzaty recepčním zákonem č. 11/1918 Sb. Československou republikou, a staly se tak součástí československého právního řádu až do 1. 8. 1931, kdy *zákon č. 64/1931 Sb., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůrčí* nabyl účinnosti.

Hlavním přínosem bylo zejména odstranění dualismu a zavedení jednotné úpravy na celém území republiky. V Československé republice platilo pro Čechy a Moravskoslezsko císařské nařízení ze dne 10. prosince 1914. Č. 337 ř. z., kdežto na Slovensku a v Podkarpatské Rusi

platil Konkurzný zákon vydaný zákonným článkem XII/1881 a Vyrovnací řád vydaný nařízením ze dne 15. listopadu 1915, č. 4070/1915 E. M. Velký časový odstup obou úprav a tehdejší hospodářské poměry přiměly tehdejší vládu Československé republiky, aby se sjednocení obojího konkursního práva stalo jednou z jejích priorit.

Snahou nové právní úpravy bylo omezení práv věřitelů, a rozšíření vlivu konkursního soudu a konkursního komisaře. Dále se zákon z roku 1931 snažil odstranit rozdílné délky konkursního řízení. V českých zemích trvalo konkursní řízení déle než tři roky pouze v 14,2 % případů, kdežto na Slovensku a Podkarpatské Rusi trvalo řízení přes tři roky v celých 50 % případů. Také rozdělení výtěžku konkursní podstaty bylo pro věřitele příznivější v Čechách. Zároveň Konkursní, vyrovnací a odpůrcí řád z roku 1931 rozšířil pravomoci konkursního komisaře, který dohlížel na činnosti ostatních orgánů konkursního řízení a zakročoval i samostatně. (Insolvenční zákon a předpisy související, 2013, s. XVII-XVIII)

Po roce 1948 bylo zlikvidováno soukromé vlastnictví výrobních prostředků. Byl zaveden institut tzv. celospolečenského vlastnictví – vlastnictví všeho lidu. Téměř výhradním vlastníkem výrobních prostředků se stal stát. Majetek byl předán do správy jednotlivým hospodářským organizacím. Zákon z roku 1931 byl zrušen zákonem č. 142/1950 Sb. (novým občanským soudním řádem). Občanský soudní řád č. 142/1950 Sb. v § 570 - 605 zavedl institut tzv. exekuční likvidace jako exekučního prostředku, který spočíval v prodeji veškerého majetku dlužníka. V občanském soudním řádku z roku 1963 v § 352 – 354 o likvidaci majetku byl i tento institut nahrazen a zůstal v podstatě jen jeho název kvůli reciprocitě potřebné pro konkursy v zahraničí. (Schelle, 2010, s. 46)

1.2.4 Návrat ke konkursnímu právu

Konkursní právo bylo obnoveno přijetím *zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání*, s účinností ke dni 1. 10. 1991. Konkursní úprava navazovala na úpravu historicky danou předpisy práva rakouské monarchie a později práva československého.

Praktické a širší uplatňování zákona o konkursu a vyrovnání počíná však až rokem 1995, neboť v období let 1992 až 1994 byla zákonem možnost podání návrhu na prohlášení konkursu na některé subjekty se státní účastí, resp. prohlášení konkursu na jejich majetek omezena, a to z důvodu jejich druhotné platební neschopnosti, tedy existence hrozby hromadného podávání návrhů věřiteli na prohlášení konkursu z důvodu jejich insolvence.

Zákon brzy po přijetí neodpovídal tomu, jakým směrem se v mezidobí vyvíjela ekonomika a konkursní vývoj v zahraničních zemích s fungující ekonomikou. Legislativa těchto zemí se

v pojetí konkursního práva posunula k tzv. sanačnímu principu (tj. principu zachování provozu podniku dlužníka), se kterým Česká republika neměla zkušenosti.

Hlavní rozdíl mezi úpravou českého a zahraničního úpadkového práva byla v možnosti řešit úpadek dlužníka více způsoby. Historické právní úpravy byly zaměřené na totální exekuci úpadcova majetku. Nové pojetí úpravy úpadku se zakládalo na vytvoření více možností řešení finanční situace, včetně možnosti reorganizace podniku, přičemž bylo umožněno v určitých případech oddlužení, ač byla uhrazena věřitelům jen část jejich pohledávek.

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, byl schválen ještě před přijetím dalších právních norem s procesem úpadku úzce souvisejících. Jednalo se hlavně o zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník; zákon č. 509/1991 Sb., občanský zákoník i zákon č. 519/1991 Sb., občanský soudní řád. Vzhledem k této skutečnosti bylo následně potřeba mnoha novelizací. (Bařinová, 2006, s. 14-15)

1.2.5 Insolvenční zákon

Nedostatky zákona o konkursu a vyrovnání vyplývaly mimo jiné ze skutečnosti, že před rokem 1989 neexistovala oblast společenských vztahů, která by vyžadovala nezbytnost příslušné právní úpravy. Bez předchozích zkušeností začal platit zákon, jehož ustanovení byla průběžně dle potřeb společnosti novelizována. Počet novelizací dosáhl čísla dvacet osm, dvakrát byla provedena změna zákona prostřednictvím nálezů Ústavního soudu.

Účinnost nového zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (*insolvenční zákon*), byla z původně navrženého data 1.7.2007 posunuta na 1. 1. 2008. Od tohoto dne je také možno využívat informačního systému veřejné správy, jehož správcem je Ministerstvo spravedlnosti, nazvaného jako Insolvenční rejstřík. (Hostinský, 2009, s. 7-8)

Cílem insolvenčního zákona bylo umožnit řešit úpadek podnikatelského subjektu (ať již obchodní společnosti nebo podnikající fyzické osoby) sanačním způsobem tak, aby byl zachován provoz a zaměstnanost a díky tomu neměl úpadek dlužníka takové dopady ekonomické a sociální a to metodou reorganizace podniku. Bylo umožněno (poprvé v novodobé české právní praxi) řešit i úpadek nepodnikajících fyzických osob sanačním způsobem a to metodou oddlužení.

Insolvenční zákon si kladl za cíl zrychlení a zefektivnění insolvenčního řízení, tzn. snížení nákladů věřitelů a zároveň zvýšení příjmů věřitelů z insolvenčních řízení. Zároveň měl umožnit věřitelům podstatně větší dohled nad průběhem řešení úpadku dlužníka. Mělo dojít

k přemístění mnoha pravomocí směrem k věřitelům a tak omezit situace, kdy bylo insolvenční řízení v minulosti (myšleno před účinností zákona) zneužíváno různými skupinami k neoprávněnému obohacování. (Kislingerová, 2013, VII)

Právní úprava zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), byla od jeho účinnosti několikrát novelizována. Novela insolvenčního zákona č. 31/2019 Sb., jejíž převážná část nabyla účinnosti dne 1. 6. 2019, měla za cíl především zpřístupnit možnost oddlužení širšímu spektru dlužníků. Průběh insolvenčního řízení po této novelizaci je podrobněji popsán v druhé kapitole.

1.3 Vymezení základních pojmů

Finanční institucí se dle insolvenčního zákona rozumí banka, spořitelna a úvěrní družstvo, obchodník s cennými papíry, který je investičním podnikem podle čl. 4 odstavce 1 a 2 bodu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 o omezitelnosti požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky, pojišťovna a zajišťovna, a za stanovených podmínek insolvenčního zákona i některé další osoby.

Incidenční spor je spor, který byl vyvolán vlastním insolvenčním řízením; projednává jej insolvenční soud, a to soudce, který podle rozvrhu práce vykonává v daném insolvenčním řízení dohled. Zejména se jedná o spory o vyloučení majetku z majetkové podstaty, spory o určení pravosti, výše či pořadí popřené pohledávky, spory o vypořádání v důsledku prohlášení konkursu zaniklého společného jmění manželů či spory z odpůrcí žaloby.

Insolvenční návrh je návrhem na zahájení insolvenčního řízení. K jeho podání je oprávněn jednak dlužník, jednak kterýkoliv z věřitelů dlužníka. Insolvenční návrh je třeba adresovat místně příslušnému insolvenčnímu soudu.

Insolvenční rejstřík je informační systém veřejné správy spravovaný Ministerstvem spravedlnosti ČR. Je veřejně přístupný na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti Justice.cz. Insolvenční rejstřík obsahuje seznam dlužníků, seznam insolvenčních správců a digitalizovaný obsah insolvenčních spisů.

Insolvenční řízení je řízení před insolvenčním soudem, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení. Řízení je vedeno podle zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Insolvenčním soudem je soud, u kterého probíhá insolvenční řízení. Vždy se v prvním stupni jedná o krajský soud. Pro insolvenční řízení je příslušný soud, v jehož obvodu je obecný soud

dlužníka. U dlužníka, který je zapsán v obchodním rejstříku, je příslušným soud, v jehož obvodu byl obecný soud dlužníka ke dni, který předchází o šest měsíců okamžik zahájení insolvenčního řízení; není-li takový soud, je příslušný soud, v jehož obvodu je obecný soud dlužníka. Insolvenčním soudem je i příslušný vrchní soud, pokud rozhoduje o odvolání, a Nejvyšší soud ČR, pokud rozhoduje o dovolání v insolvenční věci.

Majetkovou podstatu tvoří majetek určený k uspokojení dlužnickových věřitelů. Jedná se o majetek, který dlužník vlastnil v době zahájení insolvenčního řízení (bylo-li insolvenční řízení zahájeno k návrhu dlužníka), nebo v době vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka (bylo-li řízení zahájeno k návrhu některého z věřitelů dlužníka).

Osobou s dispozičním oprávněním k majetkové podstatě je osoba, která je oprávněna jednak s majetkovou podstatou nakládat, jednak je oprávněna a zároveň povinna majetkovou podstatu spravovat. Touto osobou je v závislosti na stadiu insolvenčního řízení a způsobu řešení úpadku buď dlužník, nebo insolvenční správce.

Příhláška pohledávky je procesním úkonem věřitele, kterým uplatňuje v insolvenčním řízení za dlužníkem své pohledávky. Příhláška se podává na předepsaném formuláři, který je bezplatně ke stažení na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti Justice.cz a to včetně návodu na vyplnění a seznamu příloh.

Společným zájmem věřitelů dle insolvenčního zákona je zájem nadřazený jednotlivým zájmům věřitelů, je-li jeho cílem, aby zvolený způsob řešení úpadku byl pro ně spravedlivý a výnosnější než ostatní způsoby řešení úpadku; tím není dotčeno zákonem zaručené zvláštní postavení některý věřitelů.

Zajištěný věřitel je věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem náležejícím do majetkové podstaty, a to jen zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy; zajištěným věřitelem je i agent pro zajištění podle zákona o dluhopisech. Zajištěný věřitel uplatňuje v insolvenčním řízení svoji pohledávku přihláškou. (Maršíková, 2017, s. 12-22)

2. PRŮBĚH INSOLVENČNÍCH ŘÍZENÍ

Insolvenční řízení upravuje zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Tato část práce se zabývá průběhem insolvenčních řízení po novele insolvenčního zákona č. 31/2019 Sb., s účinností od 1. 6. 2019.

2.1 Základní charakteristika

Předmětem úpravy insolvenčního zákona je *řešení úpadku a hrozícího úpadku* dlužníka soudním řízením takovým způsobem, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčených úpadkem nebo hrozícím úpadkem dlužníka a k co nejvyššímu a zásadně poměrného spokojení dlužnickových věřitelů. Dále tento zákon upravuje *oddlužení dlužníka*.

2.1.1 Úpadek a způsoby řešení úpadku

Dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů, peněžité závazky po lhůtě splatnosti po dobu delší 30 dnů a tyto závazky není schopen plnit. Dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou – podnikatelem, je v úpadku i tehdy, je-li předlužen, tj. má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku.

Způsoby řešení úpadku lze rozdělit na *likvidační řešení úpadku*, které spočívá v ukončení ekonomických aktivit dlužníka a zpeněžení majetkové podstaty dlužníka, ze které se uspokojí přihlášení věřitel, a *sanační řešení úpadku*, které spočívá v pokračování ekonomických aktivit dlužníka, ze kterých se věřitelé postupně uspokojují. Mezi způsoby řešení úpadku patří konkurs, reorganizace, oddlužení a zvláštní způsob řešení úpadku.

Konkurs spočívá zejména ve zpeněžení majetkové podstaty dlužníka a distribuci výtěžku zpeněžení mezi dlužnickovy věřitele. K tomuto způsobu může být přistoupeno i v některých případech, kdy bylo původně rozhodnuto o řešení úpadku reorganizací či oddlužením.

Reorganizací se rozumí postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužnickova podniku, zajištění opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů.

Oddlužení lze realizovat ve formě *oddlužení zpeněžením majetkové podstaty* nebo ve formě *oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty*. Po úspěšném skončení oddlužení je možné dlužníka osvobodit od placení pohledávek v rozsahu, ve kterém nebyly uspokojeny v insolvenčním řízení.

Zvláštní způsoby řešení úpadku subjektů, které mají pro jejich zvláštní postavení odchylnou úpravu řešení úpadku. Jedná se zejména o finanční instituce. (Sprinz, 2019, s. 20)

2.1.2 Procesní subjekty

Insolvenční soud je základním procesním subjektem, který vykonává judikaturní činnost, závazně rozhoduje o právech a oprávněných zájmech účastníků řízení, stojí nad nimi v autoritativním postavení. Vedle této rozhodovací činnosti vykonává i činnost vyhledávací.

Dlužníkem může být jakákoliv fyzická nebo právnická osoba s výjimkami z působnosti (subjekty jejichž postavení vylučuje, aby byl jejich majetek postižen postupem dle insolvenčního zákona např. stát, veřejná vysoká škola). Dlužník je současně vždy účastníkem řízení.

Věřitelé, kteří uplatňují svá práva vůči dlužníkovi, jsou jedním ze základních procesních subjektů. Věřitel je současně účastníkem řízení, a to po dobu, po kterou uplatňují své právo v insolvenčním řízení. Může se jednat o jakoukoliv fyzickou nebo právnickou osobu. Typy věřitelů dělíme na nezajištěného věřitele, zajištěného věřitele, přednostního věřitele.

Věřitelské orgány jsou orgány, prostřednictvím kterých přihlášení věřitelé vykonávají svoji vůli. Na rozdíl od klasického občanskoprávního řízení, kde veškerá autoritativní rozhodnutí vydává pouze soud, v insolvenčním procesu se o tuto roli dělí s insolvenčním správcem a s orgány věřitelů. Věřitelskými orgány jsou schůze věřitelů, věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů. Věřitelské orgány přijímají rozhodnutí formou hlasování.

Insolvenčním správcem je fyzická osoba, veřejná obchodní společnost či zahraniční společnost, která je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce. Je procesním subjektem a je tak osobou odlišnou od účastníků řízení i zástupců účastníků řízení. Ze své činnosti je odpovědný insolvenčnímu soudu a věřitelskému výboru. Insolvenční správce se ustanovuje ze seznamu insolvenčních správců, který vede Ministerstvo spravedlnosti.

Státní zastupitelství má procesní subjektivitu pro vybrané druhy civilních soudních řízení. Není možné, aby podalo insolvenční návrh. Státní zastupitelství může nabýt procesní subjektivitu oznámením, že vstupuje do insolvenčního řízení.

Likvidátor dlužníka vstupuje do insolvenčního řízení poté, kdy bylo započato insolvenční řízení proti právnické osobě, která se nachází v likvidaci. Vzhledem k tomu, že reorganizace právnické osoby v likvidaci není přípustná, bude likvidátor vystupovat pouze v těch řízeních, v nichž je úpadek dlužníka řešen konkursem. (Sprinz, 2019, s. 38-40, 133)

2.2 Projednání úpadku a rozhodnutí o něm

Počáteční fází insolvenčního řízení je zjištění úpadku. Jedná se o zásadní fázi, jelikož bez řádného projednání úpadku a rozhodnutí o něm nelze pokračovat v insolvenčním řízení.

2.2.1 Zahájení insolvenčního řízení

Insolvenční řízení lze zahájit pouze na návrh; zahajuje se dnem, kdy insolvenční návrh dojde věcně příslušnému soudu. Účinky nastávají okamžikem zveřejnění usnesení, kterým se oznamuje zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku. Insolvenční návrh je oprávněn podat dlužník nebo jeho věřitel; jde-li o hrozící úpadek, může insolvenční návrh podat jen dlužník.

Zahájení insolvenčního řízení oznámí insolvenční soud vyhláškou, kterou zveřejní nejpozději do 2 hodin poté, kdy mu došel insolvenční návrh podaný dlužníkem nebo kdy byl učiněn záznam do spisu (u pochybností o důvodnosti insolvenčního návrhu podaného věřitelem). Od 1. 6. 2019 platí, že v případě insolvenčního návrhu dlužníka spojeného s návrhem na povolení oddlužení má soud povinnost do 3 pracovních dnů po jeho dojití oznámit vyhláškou v insolvenčním rejstříku zahájení insolvenčního řízení. (Sprinz, 2019, s. 236).

2.2.2 Insolvenční návrh

Insolvenční návrh je podání k insolvenčnímu soudu, kterým dlužník nebo věřitel dlužníka žádá o zahájení insolvenčního řízení. Pro insolvenční návrh není předepsán povinný formulář, musí však být v písemné formě. Musí být podepsán navrhovatelem a jeho podpis musí být úředně ověřen. V případě věřitelského insolvenčního návrhu musí věřitel spolu s přihláškou doložit, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku a musí zaplatit zálohu na náklady insolvenčního řízení a dále musí zaplatit soudní poplatek za podání návrhu. (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

Návrh na povolení oddlužení je návrh na konkrétní způsob řešení úpadku (a to oddlužení). Tento návrh může podat pouze dlužník. Návrh lze podat pouze prostřednictvím oprávněných osob. Tyto osoby mají magisterské právnické nebo ekonomické vzdělání nebo vykonaly zkoušku insolvenčního správce (v případě právnické osoby pokud jedná osoba, která tyto podmínky splňuje). Ministerstvo spravedlnosti vede dvě evidence – Dobrovolnou evidenci subjektů (advokátů, notářů, soudních exekutorů, insolvenčních správců) poskytujících zpracování návrhu na povolení oddlužení dostupnou na internetových stránkách Vesta.justice.cz a dále Seznam akreditovaných osob (např. charita, poradny ve finanční tísní), dostupný na internetových stránkách Sako.justice.cz.

Osoba, která za dlužníka sepíše a podá návrh na povolení oddlužení, může žádat finanční odměnu v případě jednotlivce ve výši 4 840 Kč, u manželů 7 260 Kč. Akreditovaná osoba poskytuje tyto služby bezplatně. Tato finanční odměna se považuje za pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou. Úhrada nesmí být přímo požadována po dlužníkovi před zahájením insolvenčního řízení a rozhodnutím o úpadku. Tato pohledávka se přihlásí do insolvenčního řízení. Návrh na povolení oddlužení musí být povinně podán na formuláři, který je k dispozici v insolvenčním rejstříku na stránkách Ministerstva spravedlnosti Justice.cz . (PŘÍLOHA A)

2.2.3 Moratorium

Dlužník, který je podnikatelem, může do 7 dnů od podání insolvenčního návrhu, a jde-li o insolvenční návrh věřitele, do 15 dnů od jeho doručení insolvenčním soudem, navrhnout insolvenčnímu soudu vyhlášení moratoria; toto právo nemá právnická osoba v likvidaci.

Moratorium je ochrana dlužníka, který je podnikatelem, před jeho věřiteli, o kterou může dlužník požádat insolvenční soud. Moratorium je možno vyhlásit až na 3 měsíce. Po dobu jeho trvání nelze vyhlásit úpadek dlužníka a trvají stejné účinky jako při zahájení insolvenčního řízení. Moratorium má smysl v případě, že se dlužník sice dostal do platební neschopnosti, ale je schopen prokázat, že po uplynutí doby, na kterou je vyhlášeno, bude opět schopen plnit své závazky. (Insolvenční zákon 2008, 2020)

2.2.4 Projednání insolvenčního návrhu a rozhodnutí o něm

Po projednání insolvenčního návrhu soud rozhodne, zda se dlužník nachází v úpadku. Pokud ano, vydá rozhodnutí o úpadku.

Rozhodnutí o úpadku musí obsahovat několik výroků:

1. zjištění úpadku dlužníka – „*Z j i š t u j e s e úpadek dlužníka XXX.*“
2. ustanovení insolvenčního správce – „*Insolvenčním správcem se ustanovuje XXX.*“
3. údaj o účincích rozhodnutí – „*Účinky rozhodnutí o úpadku nastávají dnem jeho zveřejnění v insolvenčním rejstříku / dnem XXX v XXX.*“
4. výzvu věřitelům, aby sdělili, jaká mají zajišťovací práva k dlužníkovu majetku
5. výzvu věřitelům k přihlašování pohledávek ve lhůtě 2 měsíců (*od 1. 6. 2019 je lhůta k přihlašování pohledávek jednotná bez ohledu na způsob řešení úpadku*)
6. uložení dlužníkovi ve stanovené lhůtě povinnost sestavit a odevzdat insolvenčnímu správci seznam svého majetku s uvedením svých dlužníků.

Další výroky se liší podle toho, zda je nebo není s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení.

Pokud *je*, obsahuje rozhodnutí dále:

1. výzvu, aby přihlášení věřitelé insolvenčnímu soudu případně sdělili svůj zájem o výkon funkce ve věřitelském orgánu
2. výrok o povinnosti dlužníka platit zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce.

Pokud *není*, obsahuje rozhodnutí dále:

1. místo a termín konání schůze věřitelů (do 3 měsíců od rozhodnutí o úpadku)
2. místo a termín přezkumného jednání (do 2 měsíců po skončení lhůty pro přihlašování pohledávek).

Pokud je rozhodnutí o úpadku vydáno na základě dlužnického insolvenčního návrhu, není proti němu přípustné odvolání. Je-li vydáno na základě věřitelského insolvenčního návrhu, může se proti němu dlužník odvolat. (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

2.2.5 Podání přihlášky

Ne každý věřitel má k dispozici systém provázaný s insolvenčním rejstříkem. Proto je potřeba, aby věřitel začal již v prvních náznacích špatné platební morálky kontrolovat insolvenční rejstřík, který je veřejně dostupný na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti Justice.cz. (PŘÍLOHA B)

Přihlášky je možné na předepsaném formuláři podávat již od zahájení insolvenčního řízení. Formulář přihlášky pohledávky od insolvenčního řízení je k dispozici na stránkách Ministerstva spravedlnosti Justice.cz. (PŘÍLOHA C)

Věřitelé mohou přihlášku podávat v listinné podobě ve dvou vyhotoveních u příslušného insolvenčního soudu. Osoby mající zřízenou datovou schránku učiní podání prostřednictvím datové schránky, nebo v elektronické podobě s uznávaným elektronickým podpisem.

2.2.6 Ustanovení insolvenčního správce

Po rozhodnutí o úpadku insolvenční soud ustanoví insolvenčního správce do funkce v konkrétním řízení. Insolvenčním správcům jsou případy přiřazovány na základě rotačního systému (tzv. kolečka). Do tohoto systému může soud zasáhnout pouze ve výjimečných

případech a svůj zásah musí odůvodnit. V tomto systému je přesně dané pořadí. Do „kolečka“ se insolvenční správce dostane tak, že má v obvodu příslušného krajského soudu sídlo nebo provozovnu. V případě nového případu soudce zažádá o určení osoby správce a systémem je případu přidělen správce, kterého následně soudce ustanoví do funkce. Během průběhu řízení může dojít ke změně insolvenčního správce.

Po ustanovení nejdříve insolvenční správce provede soupis majetkové podstaty (seznam veškerého movitého i nemovitého majetku dlužníka) a přezkum pohledávek (pravost, výši a pořadí pohledávek). Postup při přezkoumávání pohledávek závisí na způsobu řešení úpadku. (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

2.2.7 Přezkumné jednání

V případě řešení úpadku *oddlužením* se přezkumné jednání u soudu nekoná (od 1. 7. 2017). Ve vypracované zprávě o přezkumu správce uvede své stanovisko a stanovisko dlužníka ke každé přihlášené pohledávce (zda správce nebo dlužník pohledávku popírají či ne), přičemž dlužník musí zprávu o přezkumu podepsat. Soud následně bez jednání rozhodne, zda předloženou zprávu o přezkumu schválí.

V případě, že způsobem řešení úpadku *není* oddlužení, koná se přezkumné jednání u soudu, na kterém insolvenční správce i dlužník vyjádří svá stanoviska k jednotlivým pohledávkám. (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

2.3 Konkurs

Konkurs je způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak.

Zvláštěností je, že konkurs může představovat jednak „původní“ způsob řešení úpadku, ale i pozdější způsob řešení, kdy do konkursu může být přeměněna reorganizace a oddlužení.

Oproti reorganizaci a oddlužení neuspokojené pohledávky obecně nezanikají. Význam je především u dlužníků – fyzických osob. Právnícké osoby po zrušení konkursu zaniknou a s tím i neuspokojené pohledávky, ledaže byly zajištěny.

Konkurs je podle dostupných statistik Ministerstva spravedlnosti druhým nejčastějším způsobem řešení úpadku po oddlužení. (Sprinz, 2019, s. 677)

2.4 Reorganizace

Reorganizace patří spolu s oddlužením mezi tzv. sanační způsoby řešení dlužníkovy úpadku. Jejím cílem je náprava nepříznivé finanční situace dlužníka do té míry, aby byl vyřešen jeho úpadek a zároveň bylo umožněno další fungování jeho závodu nebo bylo alespoň dosaženo vyššího uspokojení věřitelů než v případě řešení úpadku konkursem.

Uspokojování pohledávek věřitelů má být postupné, čímž je vyjádřena ta možnost, že reorganizací nemusí být pohledávky věřitelů nutně uspokojeny jednorázově (jako tomu je zpravidla v případě konkursu), ale až z dalšího provozu dlužníkovy ekonomicky ozdraveného závodu. To však nevylučuje, aby věřitelé byli uspokojeni jednorázově, ihned po účinnosti reorganizačního plánu.

Stěžejním dokumentem určujícím podobu reorganizace je reorganizační plán. Na jeho sestavení má přednostní právo dlužník, nicméně sestavovatelem a předkladatelem reorganizačního plánu může být také některý z věřitelů nebo i jiné osoby. Reorganizační plán musí být v každém případě schválen insolvenčním soudem. (Sprinz, 2019, s. 797-798)

2.5 Oddlužení

Po novele insolvenčního zákona s účinností od 1. 6. 2019 je významnou změnou pro věřitele redukce možných způsobů oddlužení ze tří na dva – bylo ponecháno oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. Oddlužení pouhým plněním splátkového kalendáře bylo z insolvenčního zákona vyňato. Každé oddlužení je spojeno se zpeněžením majetkové podstaty dlužníka.

Rozdíl oproti konkursu je v tom, že není-li stanoveno jinak, do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení. Dlužník však není povinen ke zpeněžení vydat majetek, vyplývá-li ze zprávy pro oddlužení, že by se zpeněžením tohoto majetku nedosáhlo uspokojení věřitelů. Zároveň také není povinen vydat ke zpeněžení své obydlí. Pouze vyplývá-li ze zprávy pro oddlužení, že hodnota obydlí přesahuje hodnotu určenou podle prováděcího právního předpisu násobkem částky na zajištění obydlí v dlužníkově bydlišti. (Ministerstvo obchodu a průmyslu, 2019)

Další změnou je, že nově jsou spláceny jako tzv. podřízené pohledávky úroky, úroky z prodlení, sankce a smluvní pokuty, které převyšují původní dluh. K hrazení těchto

pohledávek dochází až po splacení původních dluhů (nepřednostních pohledávek) všech přihlášených věřitelů. Cílem této změny je zejména nepodporovat lichváře.

2.5.1 Přerušeni a prodloužení oddlužení

Mezi další změny po novelizaci zákona dále patří *možnost přerušeni a prodloužení průběhu oddlužení*. Po schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty může insolvenční soud rozhodnout o přerušeni průběhu oddlužení až na jeden rok. Učiní tak z důležitých důvodů na návrh dlužníka nebo insolvenčního správce. Průběh oddlužení nelze přerušit opakovaně.

Doba přerušeni se nezapočítává do výše uvedené doby splácaní (tři roky, pět let). Během přerušeni průběhu oddlužení dlužník nemusí plnit svou povinnost splácat. Jakmile odpadne důvod přerušeni, rozhodne insolvenční soud o pokračování v oddlužení i bez návrhu. O pokračování soud nerozhoduje, bylo-li oddlužení přerušeno na přesně určenou dobu.

Insolvenční soud dále může rozhodnout, že se doba, která je rozhodná pro posouzení splácaní pohledávek, prodlouží až o šest měsíců. Učiní tak z důležitých důvodů na návrh dlužníka podaný do uplynutí doby splácaní. Opět nelze prodloužit opakovaně. (Sprinz, 2019, s. 1129)

2.5.2 Zrušení oddlužení v průběhu insolvenčního řízení

V průběhu insolvenčního řízení může dojít ke zrušení oddlužení z důvodu neplnění povinností ze strany dlužníka. Mezi tyto situace patří:

1. *Dlužník neplní podstatné povinnosti* podle schváleného způsobu oddlužení (zatajuje některé svoje příjmy, nevydá dědictví ke zpeněžení, nekomunikuje apod.).
2. V důsledku *zaviněného jednání dlužníkovi vznikl* po schválení oddlužení *peněžitý závazek*, který je déle než 30 dnů po splatnosti (nové půjčky bez schopnosti splácaní, pravidelné platby nájmu a energií, poplatků).
3. Dlužník není v důsledku svého zavinění po dobu delší jak 3 měsíce *schopen splácat* v plné výši odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce, pohledávky na výživném.
4. *Navrhne to dlužník*.
5. Při zjištění, že *dlužník oddlužením sleduje nepoctivý záměr*.

V těchto případech soud zároveň může rozhodnout o způsobu řešení úpadku konkursem. Veškerý majetek dlužníka bude prodán a neuspokojené pohledávky po skončení insolvenčního řízení nezaniknou. Rozhodnutí o přeměně oddlužení v konkurs může soud vydat až po jednání, ke kterému předvolá dlužníka, insolvenčního správce a zástupce věřitelů.

Pokud soud zjistí, že majetek dlužníka je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující, rozhodne o zrušení oddlužení, ale nerozhodne zároveň o přeměně oddlužení v konkurs; řízení zastaví. (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

2.5.3 Splnění oddlužení

Před novelizací existoval jediný způsob, jak se oddlužit. Dlužník musel během 5 let nezajištěnému věřiteli uhradit alespoň 30 % pohledávky. Pokud byla tato podmínka splněna spolu s dalšími podmínkami danými zákonem, byl dlužník osvobozen od hrazení zbývajících dluhů a byl považován za bezdlužného.

2.5.4 Oddlužení po novelizaci insolvenčního zákona od 1. 6. 2019

Po novelizaci insolvenčního zákona s účinností od 1. 6. 2019 jsou stanoveny podmínky oddlužení následovně (v případě splátkového kalendáře):

1. *Dlužník splatil nezajištěným věřitelům jejich pohledávky v plné výši.*
2. *Dlužník v době 3 let od schválení oddlužení splatil nezajištěným věřitelům alespoň 60 % pohledávek (nová možnost, tzv. oddlužení ve zrychleném režimu).*
3. *Po dobu 5 let od schválení oddlužení nebylo dlužníku oddlužení zrušeno a dlužník neporušil svou povinnost vynaložit veškeré úsilí, které po něm bylo možno spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů; má se za to, že tuto povinnost neporušil, jestliže v této době splatil nezajištěným věřitelům alespoň 30 % jejich pohledávek (nově je možnost splnění oddlužení i pod 30 % všech dluhů, záleží na uvážení soudu, zda dlužník vyvinul maximální úsilí k nejvyššímu možnému uspokojení).*
4. *Vznikl-li dlužníku nárok na starobní důchod před schválením oddlužení a tento nárok trval po celou dobu schváleného oddlužení nebo je-li dlužník invalidní ve druhém nebo třetím stupni, je oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty splněno, jestliže nebylo zrušeno po dobu 3 let od schválení oddlužení. Listiny dokládající vznik starobního důchodu nebo invaliditu dlužník za účelem podání zprávy o splnění oddlužení předloží insolvenčnímu správci. (Sprinz, 2019, s. 1121)*

2.5.5 Rozhodnutí soudu o splnění oddlužení

Oddlužovací novela stanoví insolvenčnímu správci povinnost podat insolvenčnímu soudu zprávu o splnění oddlužení. Zprávu je nutné předložit bez zbytečného odkladu po (faktickém) splnění oddlužení. Zpráva, která představuje podklad pro rozhodnutí

insolvenčního soudu musí podávat, zda má být vzato na vědomí splnění oddlužení (jelikož dlužník řádně splnil veškeré své povinnosti), anebo má být naopak rozhodnuto o nesplnění oddlužení (protože určitá konkrétní povinnost dlužníka splněna nebyla). Soud vezme splnění oddlužení na vědomí rozhodnutím, jinak rozhodne o nesplnění oddlužení. Zároveň (*v obou případech*) soud rozhodne o odměně a náhradě hotových výdajů insolvenčního správce a zproští správce jeho funkce. Proti rozhodnutí o splnění (nesplnění) oddlužení je (objektivně) přípustné odvolání, které může – vedle účastníků insolvenčního řízení – podat též insolvenční správce. (Právní prostor, 2020)

2.5.6 Osvobození dlužníka od hrazení pohledávek

Rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení jeho dluhů je potom zcela závislé na výroku o splnění oddlužení; rozhodne-li insolvenční soud naopak o nesplnění oddlužení, rozhodnutí o neosvobození dlužníka od placení pohledávek nevydává (o této otázce vůbec nerozhoduje).

Insolvenční soud může rozhodnout o splnění oddlužení, ale zároveň z důvodu dlužníkovy nepoctivosti (např. vznik dalších dluhů během insolvenčního řízení) dojít k pro dlužníka negativního výsledku, a to že dlužník nebude osvobozen od placení svých dluhů.

Mimo jiné se osvobození nevztahuje na:

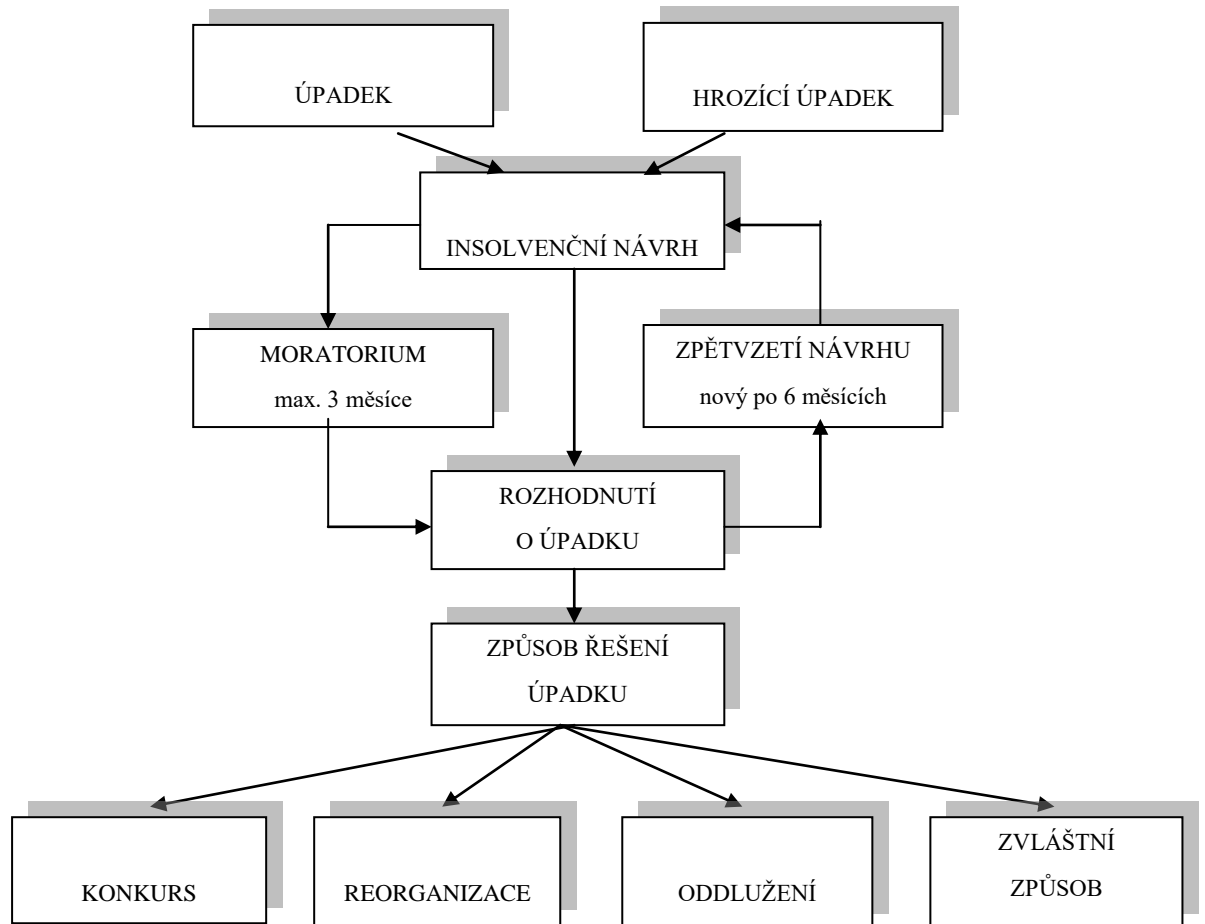
- pohledávky zajištěných věřitelů, nedošlo-li v průběhu insolvenčního řízení k prodeji předmětu zajištění
- pohledávka spočívající v peněžitém trestu nebo jiné majetkové sankci uložené dlužníkovi v trestním řízení za úmyslný trestný čin
- pohledávka na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti
- pohledávky na výživném ze zákona
- pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví
- pohledávky vzniklé po rozhodnutí o úpadku.

Soud může zároveň přiznané osvobození odejmout, pokud zjistí, že:

- ke schválení oddlužení nebo přiznání osvobození vedlo podvodné jednání, nebo byly poskytnuty zvláštní výhody některým věřitelům – na návrh věřitele podaný do 3 let od právní moci usnesení o přiznání osvobození
- dlužník byl do 3 let od právní moci usnesení o přiznání osvobození pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin, kterým podstatně ovlivnil schválení nebo provedení

oddlužení nebo přiznání osvobození nebo kterým jinak poškodil věřitele.
(Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

V případě úmrtí dlužníka v průběhu insolvenčního řízení dluhy nezanikají. Nesplacené dluhy se stávají součástí dědického řízení. K vypořádání dochází úhradou z majetku dlužníka nebo přecházejí na dědice.

Obrázek 1 - Průběh insolvenčního řízení

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo obchodu a průmyslu, 2019)

3. PŘÍČINY VZNIKU PLATEBNÍ NESCHOPNOSTI

Okamžik, kdy dlužník není schopen z různých důvodů hradit své pohledávky v termínu, se nazývá platební neschopnost.

Příčiny, proč se lidé do takové situace dostanou, jsou různé. Dochází k neúměrnému a zbytečnému zadlužování nebo podepisování smluv na půjčku na příliš vysoký úrok. Další příčinou může být ztráta zaměstnání, nemoc, rozvod, dědictví a také ručitelství.

Dlužníci svůj nesplacený dluh někdy neberou vážně. Situaci začnou řešit až tehdy, když se dluh začne řešit soudní cestou. I tehdy se někteří dlužníci domnívají, že když nemají žádné finanční příjmy ani majetek, nebo jsou osobou ve starobním či invalidním důchodu, nebudou muset dluhy platit.

3.1 Finanční gramotnost

Rozumět světu financí, dluhů a peněz se stává výbavou každého zodpovědného člověka. Důvodem je to, že každá lidská společenská formace je úzce spojena s ekonomickým systémem, se způsobem tvorby a rozdělování vyrobených statků, s obchodem, tedy i s penězi.

Celá řada lidí se dostává do finančních problémů jen proto, že určitá komerční média a určité nestandardně se chovající finanční společnosti cíleně pracují s absencí konkrétních kompetencí populace. Znalosti, dovednosti a postoje jedince by měly aktivizovat takové jednání jedince, které zabrání nadměrné spotřebě a neracionální akceptaci finančních produktů (např. nebankovní „levné“ úvěry nebo splátkový prodej). (Bertl, 2018, s. 6-7)

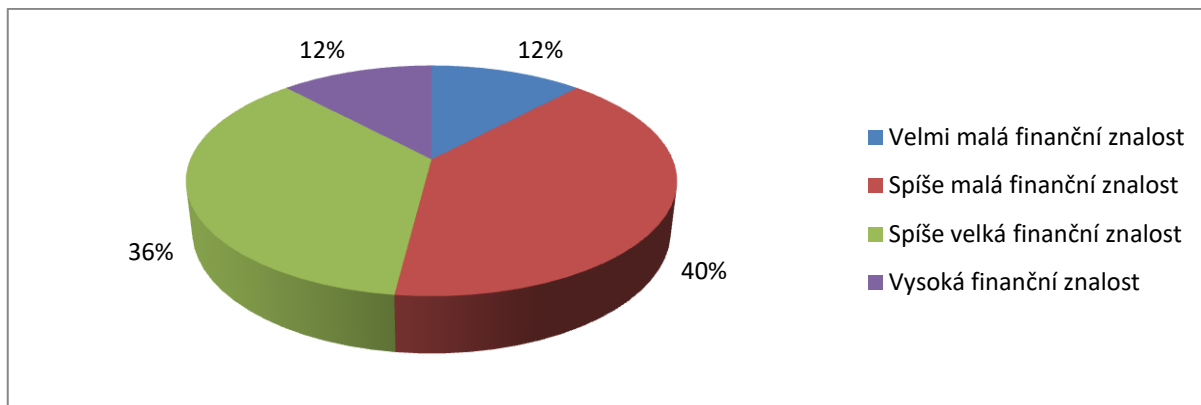
Základem je zbytečně neutráct, mít přehled o výdajích, dle možností si spořit. Důležité je znát rozdíl mezi spotřebitelským úvěrem a rychlou půjčkou, vědět, jak fungují kreditní karty.

3.1.1 Stav finanční gramotnosti v České republice

Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a postojů nezbytných k dosažení finanční prosperity prostřednictvím zodpovědného finančního rozhodování. Ministerstvo financí provedlo na podzim 2015 měření úrovně finanční gramotnosti dospělé populace České republiky. Toto šetření se stalo součástí světového měření společně s dalšími desítkami zemí Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Sběr dat pro Ministerstvo financí uskutečnila společnost PPM Factum. Průzkum byl rozdělen na dvě oblasti – finanční znalost (PŘÍLOHA D) a ekonomickou zodpovědnost (PŘÍLOHA E).

V případě finančních znalostí byly ve výsledcích měření označovány správné odpovědi na otázky, na které je jedna objektivně správná odpověď, a váže se ke znalostem z oblasti terminologie na finančním trhu, matematiky a makroekonomiky.

Graf 1 - Finanční znalosti – celkem

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo financí, 2016)

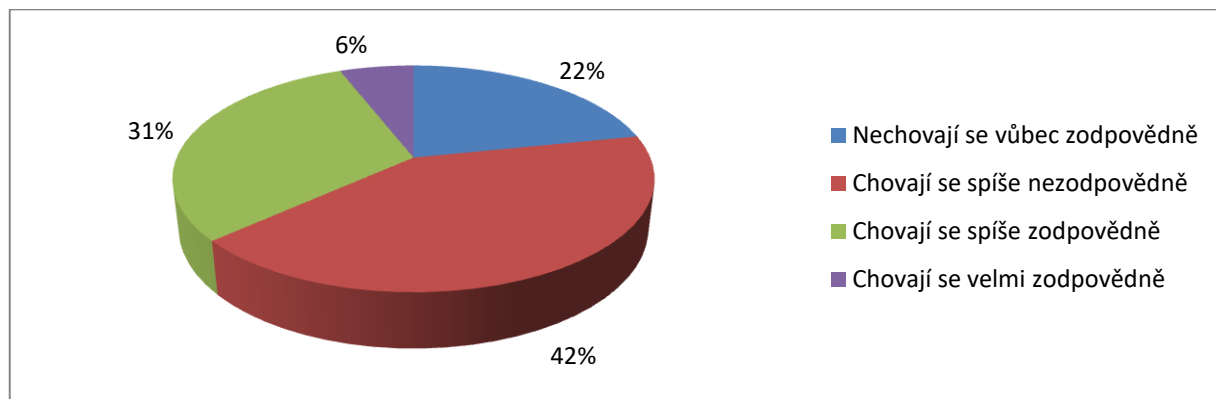
Z výsledků měření finančních znalostí dospělé populace České republiky v roce 2015 vyplynulo, že celkem 48 % dotázaných v průzkumu dosahovalo vysoké nebo spíše vysoké finanční znalosti, 12 % české populace mělo finanční znalost vysokou. Naopak 52 % dotázaných mělo finanční znalost spíše nízkou nebo nízkou, 12 % mělo finanční znalost velmi malou. Nižší průměrnou znalost dosahovali především lidé s nižšími příjmy, mladí do 29 let a starší 60 let, lidé ekonomicky neaktivní a studenti. Dle výsledků byla zjištěna závislost na vzdělání (čím vyšší vzdělání, tím vyšší znalost) také na příjmu (čím vyšší příjem, tím vyšší znalost).

Druhá část byla zaměřena na rozhodování v určitých modelových situacích, vybírání finančních produktů či využívání finančních prostředků.

Výsledky měření úrovně ekonomické zodpovědnosti byly na rozdíl finančních znalostí slabší. Téměř čtvrtina respondentů (22 %) mělo velmi nízkou ekonomickou zodpovědnost a dalších 42 % se chovalo spíše nezodpovědně. Spíše zodpovědně jednala necelá třetina dotázaných (31 %), 6 % české veřejnosti má velmi vysokou ekonomickou zodpovědnost. Na základě průzkumu byla zjištěna závislost ve vztahu ke vzdělání, věku, příjmu domácnosti i ekonomické aktivitě.

Z průzkumu vyplynula existence velmi silné závislosti mezi finanční znalostí a zodpovědným ekonomickým chováním. Lidé, kteří mají vyšší finanční znalost, se také chovají ekonomicky zodpovědněji než ti, kteří mají finanční znalost nízkou. (Ministerstvo financí, 2016)

Graf 2 - Ekonomická zodpovědnost celkem

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo financí, 2016)

Od počátku roku 2020 Ministerstvo financí provádělo nové měření finanční gramotnosti dospělé populace. Šetření v rámci mezinárodního průzkumu OECD navázalo na předchozí výzkumy z let 2010 a 2015. Výsledky šetření mají být oznámeny v průběhu celosvětové akce finančního vzdělávání dětí a mládeže *Global Money Week*.

3.1.2 Národní strategie finančního vzdělávání

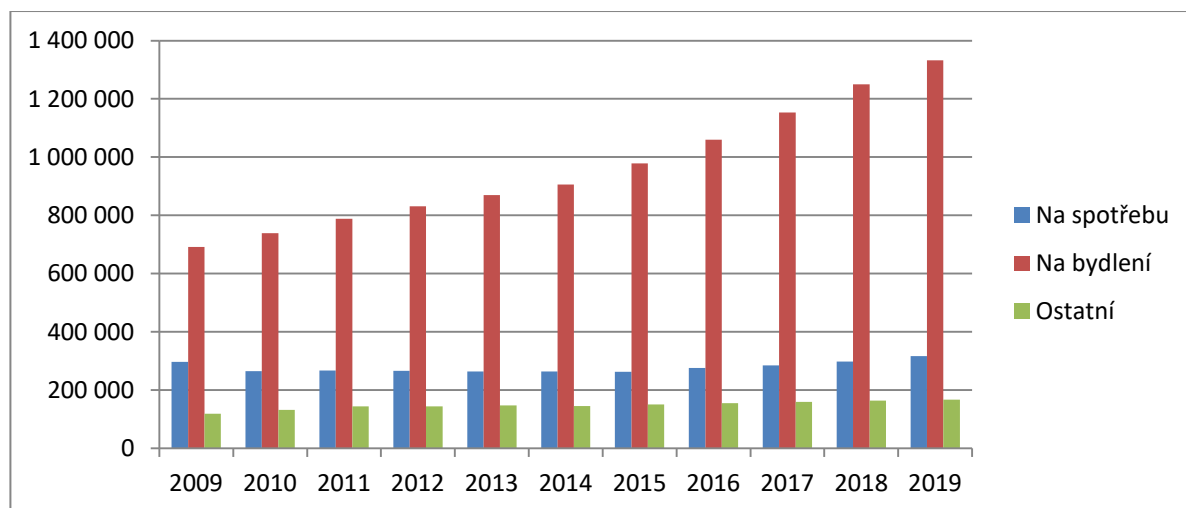
Dle průzkumu OECD se finanční gramotnost v České republice zvyšuje, stále se však dvě třetiny dospělých nechovají ekonomicky zodpovědně. Vláda proto 13. 1. 2020 schválila aktualizovanou Národní strategii finančního vzdělávání 2.0 předloženou Ministerstvem financí. Cílem státu je pokračování ve finančním vzdělávání ve školách, a nově také zaměření i na dospělé s důrazem na nejvíce ohrožené skupiny, jako jsou senioři, lidé čerpající pomoc v hmotné nouzi a nezaměstnaní. Vedle nich také na sociální pracovníky nebo policisty, kteří těmto ohroženým osobám pomáhají. Pro lepší orientaci v široké nabídce projektů na zvyšování finanční gramotnosti vznikl Národní registr projektů finančního vzdělávání.

Aktualizovaná strategie navazuje na úspěšnou strategii z roku 2010. Strategie rovněž reaguje na aktuální výzvy, jimiž jsou např. rozšiřující se nabídka korporátních dluhopisů vykazujících podvodné rysy, nekalé obchodní nabídky mířené na seniory a nezaměstnané, extrémní dostupnost a agresivní marketingová podpora rychlých půjček či využívání psychologických nátlakových metod v osobním prodeji. (Ministerstvo financí, 2020)

3.2 Zadlužení domácností

Na začátku nového tisíciletí došlo k rychlému rozvoji finančních služeb a ke změně chování české populace. Vzrostla tendence k rychlé spotřebě a ochota se zadlužovat. Zadluženost se týká občanů ze všech sociálních a vzdělanostních kategorií. Graf 3 názorně zobrazuje růst celkového zadlužení domácností.

Graf 3 - Celkové zadlužení domácností (v mil. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Česká národní banka, 2020)

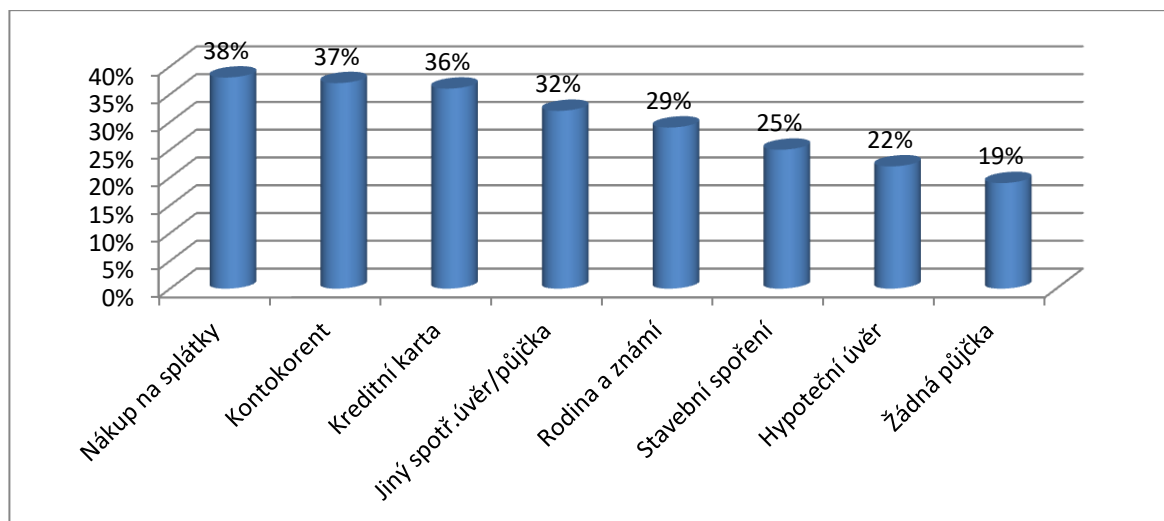
Nejvyšší zadluženost vykazují domácnosti s úvěry na bydlení poskytnuté za účelem pořízení či investování do bydlení. Zadlužování domácností za tímto účelem neustále stoupá. Investice do vlastního bydlení je velkou a dlouhodobou finanční zátěží.

Spotřební úvěry poskytnuté pro osobní účely na potřebu zboží a služeb a ostatní úvěry (zejména úvěry poskytnuté osobám samostatně výdělečně činným pro podnikatelské účely) do roku 2015 klesaly, ale od roku 2016 mají rostoucí tendenci.

Současná konzumní společnost uspokojuje svoje potřeby nakupováním. Velkou roli v ovlivňování našich nákupů má promyšlený marketing prodejce. Někteří spotřebitelé chtějí sami sobě a svému okolí dokázat, že na to zkrátka mají. Může se jednat o poslední technologický výkřik na poli mobilního telefonu nebo dovolenou do exotické země. Statusovou záležitostí je i touha po vybavení bytu, novém automobilu nebo třeba operaci plastického rázu. Také zadlužování z důvodu nákupu vánočních dárků a dovolených není výjimkou. Lidé, kteří v raném věku zažili výrazný nedostatek, se snaží zajistit to, co jim dříve tolik chybělo jak sobě tak i své rodině. Toto zadlužování má jedno společné. Nikterak

zásadním způsobem nemění životní úroveň a postoj dlužníků. Všechny důvody uvedeného zadlužování patří do skupiny zbytných a zbytečných věcí a špatných úvěrů. Nejsmutnější je, když si dlužníci půjčují, aby zaplatili včas nájem, anebo potřebují finanční prostředky na nákup jídla a dalších základních životních potřeb. Dalším problémem je také splácení více půjček najednou. (Janda, 2013, s. 125) Vztít si půjčku na splacení předchozí půjčky je typicky rizikové chování, které může končit až v dluhové spirále.

Graf 4 - Osobní zkušenost Čechů s půjčkou

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Právě dnes.cz, 2020)

V pravidelném průzkumu agentury SC&C pro ČBA má zkušenost s nějakým typem úvěru a půjčky osm z deseti Čechů. Jak zobrazuje graf 4, nejčastěji se přitom jedná o nákup na splátky (38 %), kontokorent (37 %) či nákup na kreditní kartu (36 %). Třetina si vzala jiný spotřebitelský úvěr či půjčku, tři z deseti oslovených si již půjčili od rodiny či přátel. Mnozí Češi mají zkušenost i s úvěry na bydlení – čtvrtina s úvěrem od stavební spořitelny, pětina pak s hypotékou. (Právě dnes.cz, 2020)

V případě úvěrů na podnikání ne vždy vyjde podnikatelský záměr. Je potřeba mít finance na rozjezd firmy, ale také finanční rezervu, ze které je možno nějakou dobu žít dokud se firmě nezačne dařit. Velkým problémem je druhotná platební neschopnost. Jedná se o situaci, kdy podnikatel nedostane zapláceno od odběratelů a následně nemůže platit svým dodavatelům.

Při porovnání výsledků grafu 3 a grafu 4 je zřetelné, že přestože nejvyšší zadluženost domácností je v oblasti úvěrů na bydlení, týká se tato zkušenost pouze malé části domácností.

3.3 Mezní situace v životě dlužníka

Během života dochází k celé řadě situací, se kterými člověk nepočítá. Život dokáže narušit neočekávaná příhoda, kterou může být zdravotní komplikace či ztráta zaměstnání. Člověk přichází o pravidelný příjem, s kterým počítá. Splátky dluhů se musejí platit. V případě kdy nejsou vytvořené pro tuto situaci dostatečné rezervy, vznikají finanční potíže.

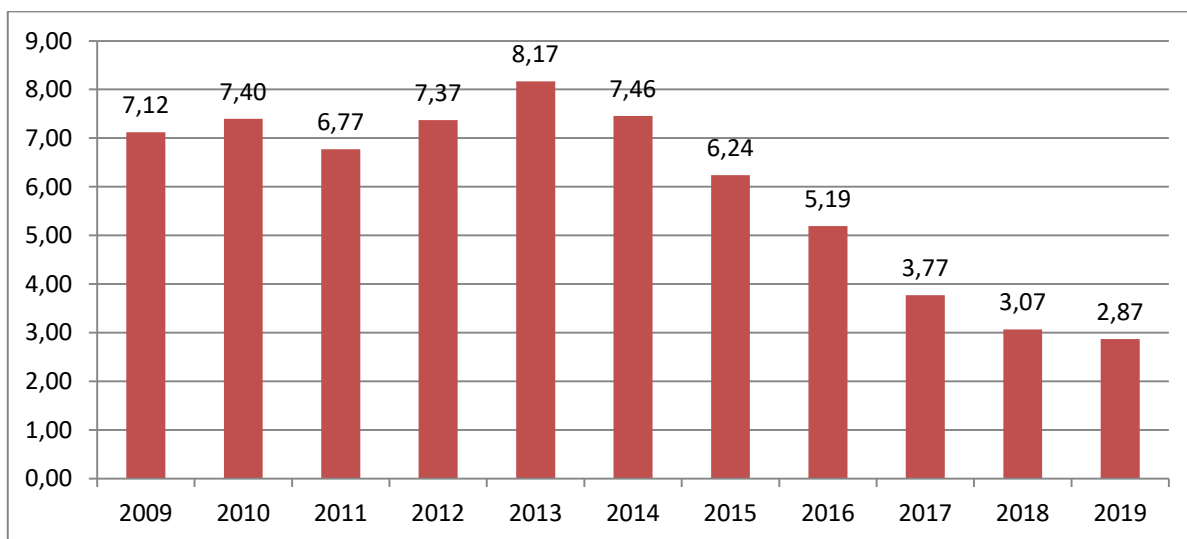
3.3.1 Nezaměstnanost

Častým důvodem, proč se lidé zadlužují, je ztráta zaměstnání. Vývoj trhu práce, který je vyjádřen zejména poptávkou po práci, je výrazně závislý na ekonomickém vývoji a stavu ekonomického cyklu, na podnikatelském prostředí a na celkovém nastavení mixu všech politik vlády ovlivňujících trh práce (zaměstnanosti, sociální, hospodářská, rozpočtová, regionální atd.). Při tom je česká ekonomika nadstandardně závislá na zpracovatelském průmyslu s výrazným proexportním charakterem, který je vysoce citlivý na stav ekonomického cyklu.

Do vývoje českého trhu práce výrazně zasáhla po roce 2008 celosvětová hospodářské krize, která se v ekonomice i na trhu práce v plném rozsahu projevila v roce 2009. Následující léta 2011 a 2012 znamenala velmi mírné oživení předznamenávající však v roce 2012 opětovný návrat české ekonomiky do recese. V obou letech se recese shodně projevila v meziročním poklesu HDP. Negativní dopad této recese na trh práce se naplno projevil v lednu 2014, kdy nezaměstnanost dosáhla v České republice rekordních hodnot. V průběhu roku 2013 se však výkonnost české ekonomiky postupně zlepšovala a meziroční poklesy HDP se v průběhu roku za jednotlivá čtvrtletí mírnily. Pozitivní tendence růstu ekonomiky byla v následujících letech zachována. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014).

Nezaměstnaný je v Česku ten, kdo je registrovaný na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání. Takový má po určitou dobu většinou nárok na podporu v nezaměstnanosti. Ukazatel podíl nezaměstnaných osob je sestavován Ministerstvem práce a sociálních věcí. Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech ekonomicky aktivních obyvatel ve stejném věku (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020). Následující graf 5 zobrazuje vývoj ukazatele podílu nezaměstnaných osob v letech 2009 – 2019.

Graf 5 - Podíl nezaměstnaných osob v ČR v letech 2009 – 2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Český statistický úřad, 2020)

Trh práce představuje velmi citlivou oblast hospodářského života. Je to způsobeno tím, že subjektem tohoto trhu je člověk se svými specifickými znaky a požadavky. Lidé se mohou dostat do závažnějších finančních problémů již po pěti měsících od ztráty zaměstnání. Mezi nejrizikovější skupinu patří zejména ženy, obyvatelé menších měst a lidé s nižšími finančními příjmy na osobu, kteří nastalou situaci řeší právě prostřednictvím půjček. V případě nezaměstnanosti dochází k výpadku hlavního příjmu a to nejen v rozpočtu jednotlivce ale v rámci celé domácnosti. Najít nové zaměstnání není někdy snadné. (CFOworld, 2015)

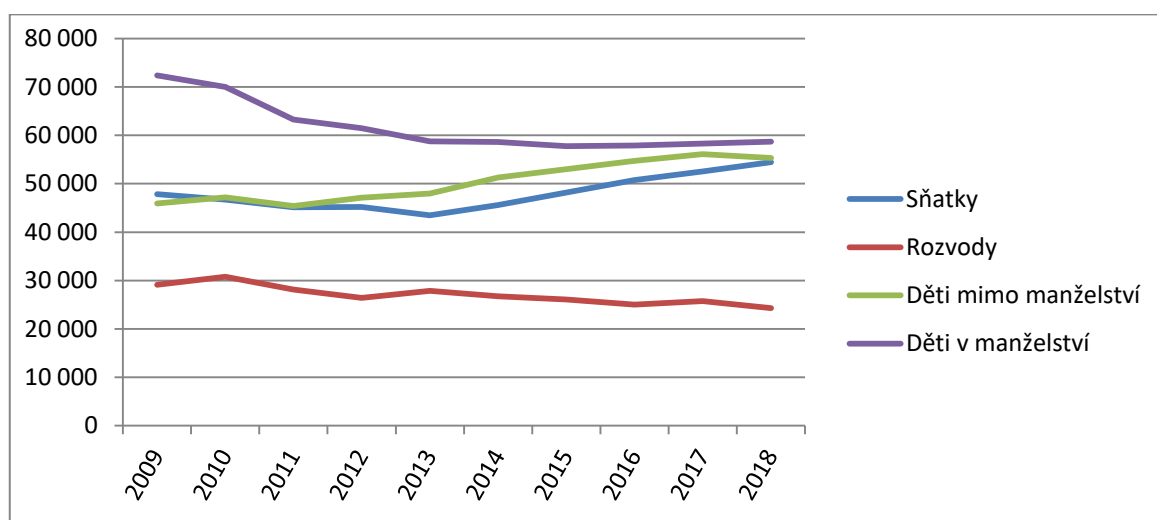
3.3.2 Ostatní mezní situace v životě dlužníka

Často se lidé stávají dlužníky proto, že se rozvádějí nebo rozcházejí. Dluhy však zůstávají. Mnohdy i jeden z manželů, který zadlužen nebyl, musí hradit společné závazky, respektive jejich část.

Intenzita sňatečnosti až do roku 2014 klesala. Jako jeden z důvodů lze uvést, že početně silná generace narozená v sedmdesátých letech již věk sňatečnosti překročila. Od roku 2014 počet sňatků opět začal stoupat. V případě rozvodu mohou být důvodem rozdílné povahy, názory a zájmy. Častou příčinou jsou nevěra, alkoholismus a finanční problémy. Rozvodovost v České republice od roku 2010 má klesající tendenci.

Z grafu 6 je zřetelně vidět, že počet dětí narozených v manželství klesá. Oproti tomu počet dětí narozených mimo manželství má stoupající tendenci. Narůstá počet neúplných rodin závislých na příjmu jen jednoho z rodičů. Tyto rodiny často čelí chudobě a zadlužují se.

Graf 6 - Sňatky, rozvody, děti narozené v manželství a mimo manželství

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Český statistický úřad, 2020)

Dalším případem je odchod do důchodu. Odchodem klesá příjem a s tím schopnost splácet půjčky z doby zaměstnanosti. Právě rozdíl mezi původním platem a přiznaným důchodem může chybět k pokrývání splátky. (Janda, 2013, s. 130-131) V posledních letech roste také počet důchodců, kteří se zadlužují kvůli svým dětem, vnoučatům.

Problémem je vznik závislosti na alkoholu nebo hracích automatech. U závislosti na hracích automatech v počátku převažuje pocit, že hráč vyhrává. Postupně může dojít k chorobné závislosti, kdy dochází k investici všech finančních prostředků, následně půjčování peněz na hru a trávení většiny času v hernách. V obou případech může dojít ke ztrátě rodinného zázemí, ztrátě zaměstnání a tím finančních prostředků.

V případě úmrtí blízké osoby dochází k natolik traumatizující situaci, na kterou raději nikdo příliš nemyslí. Dochází ke ztrátě části příjmů, ale základní náklady na domácnost se nemění. Společné finanční prostředky jsou nepřístupné až do ukončení dědického řízení.

Na některé události se však lze připravit a to vytvořením dostatečně vysoké finanční rezervy.

4. ANALÝZA INSOLVENČNÍCH ŘÍZENÍ V KRAJÍCH ČR

V následující části práce bude provedena analýza insolvenčních řízení v krajích České republiky a následně dojde k porovnání vybraných ukazatelů s vývojem počtu insolvenčních řízení.

4.1 Analýza insolvenčních řízení v České republice

K analýze insolvenčních řízení v České republice byla použita data získaná na oficiálních stránkách Ministerstva spravedlnosti, která jsou zpřístupněna na portálu Infodata.

Insolvenční řízení probíhá před insolvenčním soudem. K rozhodování jsou jako soudy prvního stupně příslušné krajské soudy. V České republice je sedm krajských soudů a jeden soud městský, který působí na úrovni krajského soudu. Pokud se rozhoduje o odvolání je insolvenčním soudem příslušný vrchní soud, v případě dovolání rozhoduje Nejvyšší soud ČR.

Tabulka 1 - Soustava insolvenčních soudů

Nejvyšší soud	Nejvyšší soud ČR v Brně
Vrchní soudy	Vrchní soud v Praze
	Vrchní soud v Ostravě
Krajské soudy	Městský soud v Praze
	Krajský soud v Praze
	Krajský soud v Českých Budějovicích
	Krajský soud v Plzni
	Krajský soud v Ústí nad Labem + pobočka v Liberci
	Krajský soud v Hradci Králové + pobočka v Pardubicích
	Krajský soud v Brně
	Krajský soud v Ostravě + pobočka v Olomouci

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

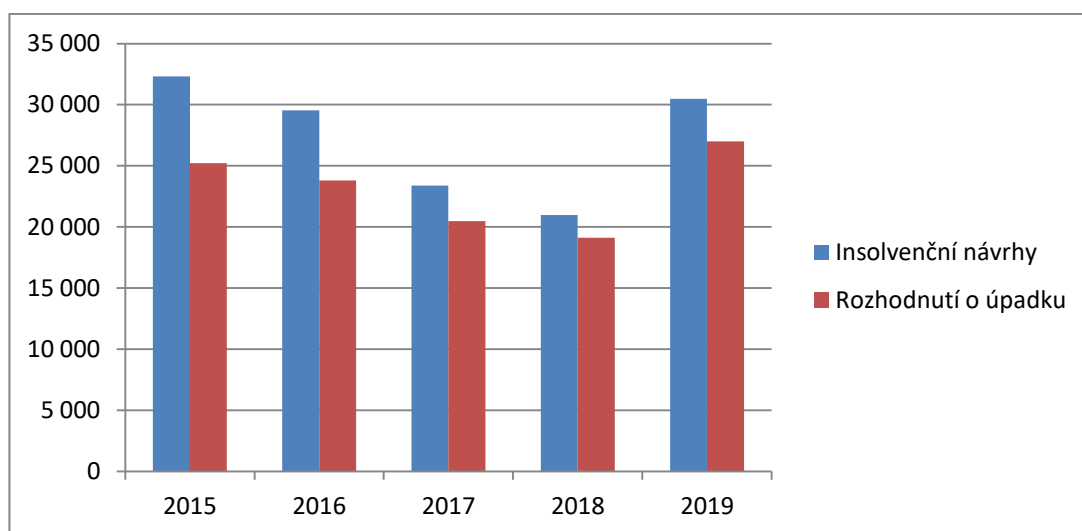
4.1.1 Insolvenční řízení v krajích České republiky

Insolvenční řízení je zahajováno na základě doručeného návrhu. Ne každé zahájené insolvenční řízení pokračuje do rozhodnutí o úpadku nebo se i jenom dopravuje do fáze, kdy je o úpadku rozhodováno. Ve skutečnosti totiž mnoho případů končí zjištěním, že v řízení není možné dále pokračovat. Jedním z důvodů může být, že dlužník nemá k dispozici majetek

potřebný pro efektivní vedení insolvenčního řízení. Obvykle totiž nemá dlužník ani takový majetek, který by pokryl alespoň náklady řízení. (Smrčka, 2016, s. 73)

Graf 7 názorně zobrazuje poměr mezi insolvenčními návrhy a rozhodnutími o způsobu řešení úpadku. Nevyšší rozdíl byl zaznamenán v roce 2015, kdy počet rozhodnutí byl o 11 % nižší než počet podaných návrhů. Nejmenší rozdíl byl v roce 2018, kdy počet rozhodnutí byl nižší o 4 %. V roce 2019 byl zaznamenán nárůst insolvenčních návrhů a zároveň nárůst vydaných rozhodnutí, rozdíl činil 8 %.

Graf 7 - Porovnání insolvenčních návrhů a rozhodnutí o úpadku

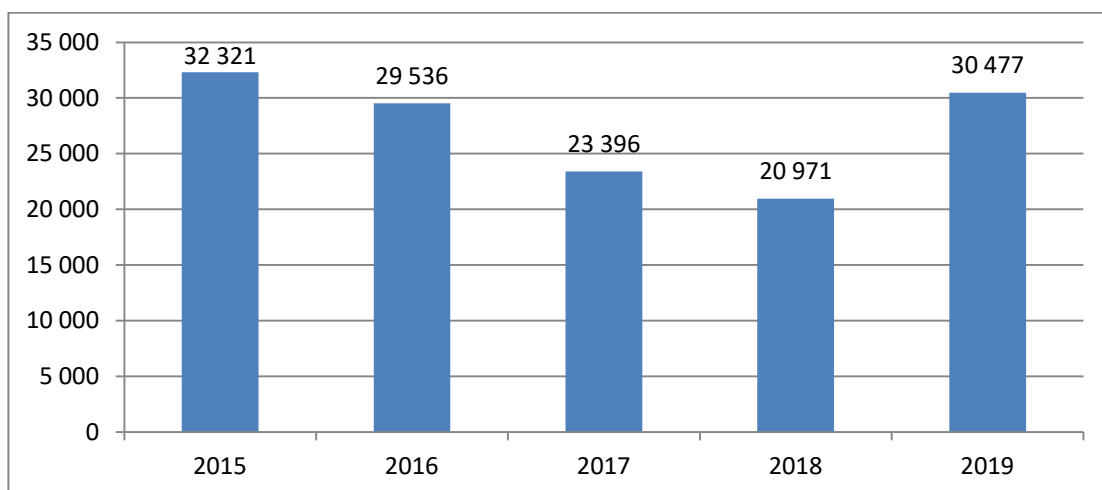

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

4.1.2 Analýza podaných insolvenčních návrhů

Ve sledovaném období v letech 2015 – 2019 bylo u insolvenčních soudů podáno celkem 136 701 insolvenčních návrhů. Z celkového množství podaných návrhů bylo podáno 123 708 insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení (z toho 14 972 společných návrhů manželů), což činí 90 % z celkového objemu podaných insolvenčních návrhů. U počtu insolvenčních návrhů byl od roku 2015 každoročně zaznamenán pokles. V roce 2016 byl pokles o 9 % oproti roku 2015, dále v roce 2017 byl pokles o 21 % a v roce 2018 pokles o 10 %. Obrat ve vývoji nastal novelizací zákona v roce 2019, kdy počet vzrostl o 45 % oproti roku 2018. Celkový počet podaných insolvenčních návrhů v České republice během sledovaných let 2015 – 2019 je zobrazen v grafu 8.

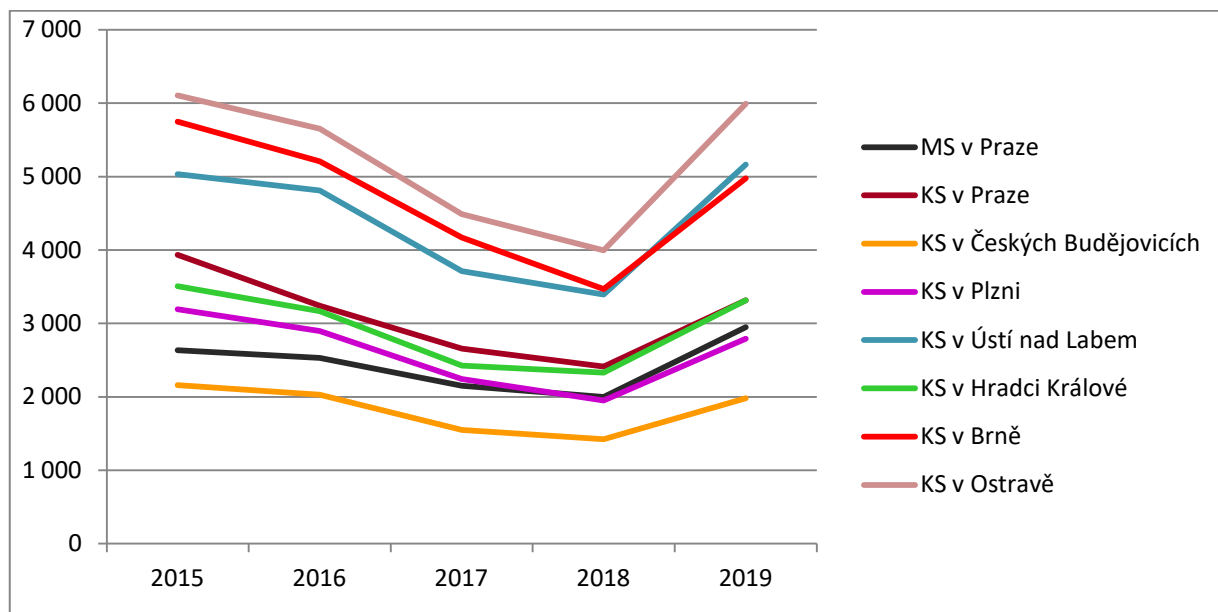
Graf 8 - Insolvenční návrhy

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

V následujícím grafu je zřetelný rozdíl v počtu podaných insolvenčních návrhů u jednotlivých insolvenčních soudů.

Graf 9 - Insolvenční návrhy dle jednotlivých soudů

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

Porovnáním počtu insolvenčních návrhů bylo zjištěno, že za sledované období byl nejnižší podíl všech podaných insolvenčních návrhů v České republice evidován u Krajského soudu v Českých Budějovicích (9 137) a následně u Městského soudu v Praze (12 263). Nejvyšší podíl insolvenčních návrhů byl podán u Krajského soudu v Ostravě (26 234). Dále měl ve

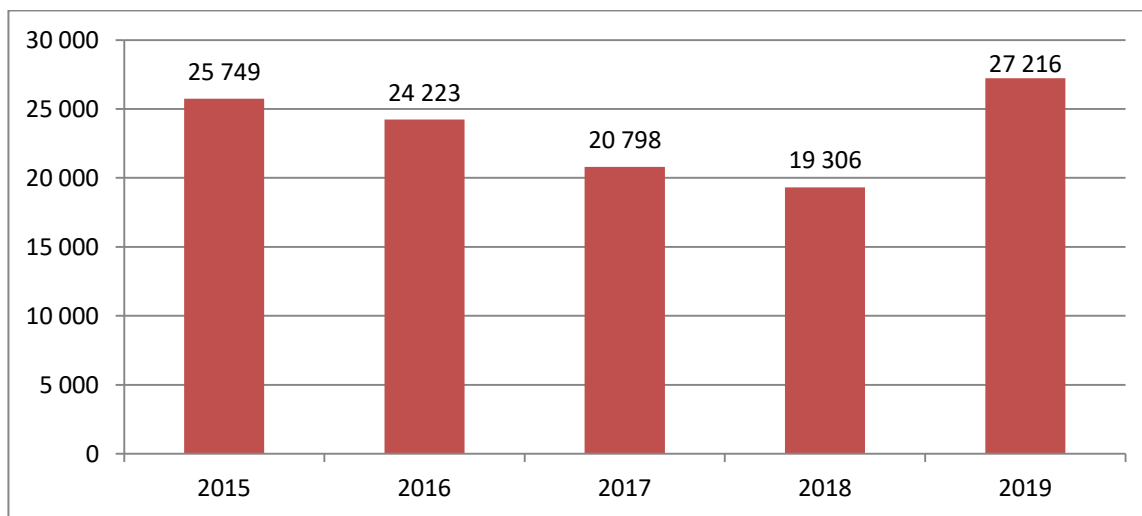
sledovaném období nejvyšší počet insolvenčních návrhů Krajský soud v Brně (23 574) a Krajský soud v Ústí nad Labem (22 116).

4.1.3 Analýza rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení

Ve sledovaném období v letech 2015 – 2019 insolvenční soudy učinily rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení v 117 292 věcech. U nejvíce 109 237 věcí (93 %) bylo rozhodnuto o způsobu řešení oddlužením. O konkursu bylo rozhodnuto v 6 362 věcech (5 %). Počet rozhodnutí o reorganizaci činilo minimum, a to pouze 59 věcí (necelé 1 %).

Od roku 2015 se celkový počet rozhodnutí o úpadku pravidelně snižoval. V roce 2016 došlo ke snížení o 6 %, v roce 2017 bylo snížení o 25 % oproti roku 2016 a v roce 2018 byl počet nižší o 7 % oproti roku 2017. Jak zobrazuje graf 10, změna nastala novelizací zákona v roce 2019, kdy došlo současně s prudkým navýšením insolvenčních návrhů zároveň k nárůstu rozhodnutí a to o 41 % oproti roku 2018.

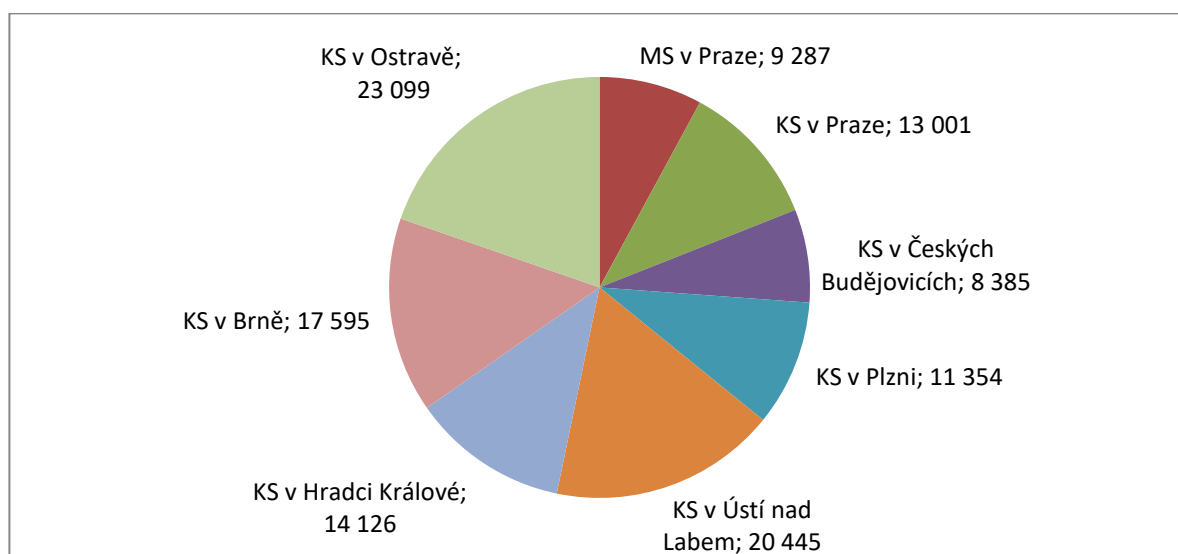
Graf 10 - Rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

Z celkového počtu rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení učinil ve sledovaném období nejvíce rozhodnutí Krajský soud v Ostravě (23 099), následujícím Krajským soudem v Ústí nad Labem (20 445) a poté Krajským soudem v Brně (17 595). Nejméně rozhodnutí bylo učiněno Krajským soudem v Českých Budějovicích (8 385) a následně Městským soudem v Praze (9 287).

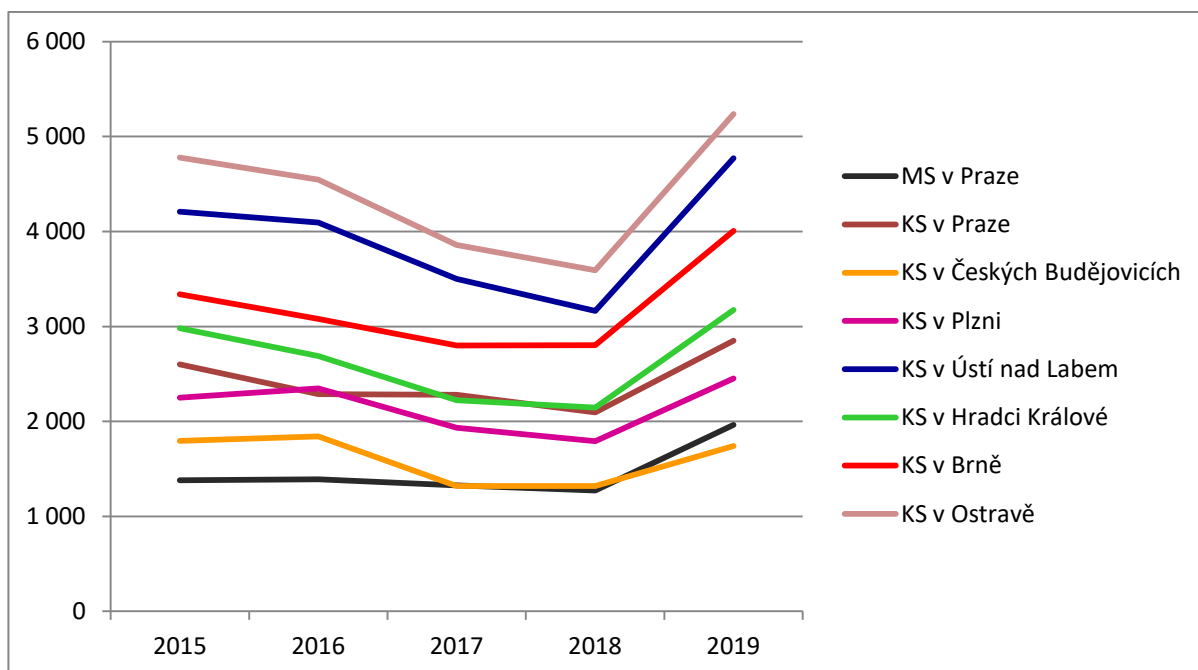
Graf 11 - Rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení celkem

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

Řešení způsobu úpadku nebo hrozícího úpadku bylo ve sledovaném období nejčastěji rozhodnuto způsobem *oddlužením*. Takto rozhodnuto bylo u 93 % věcí.

Graf 12 - Rozhodnutí o řešení úpadku oddlužením

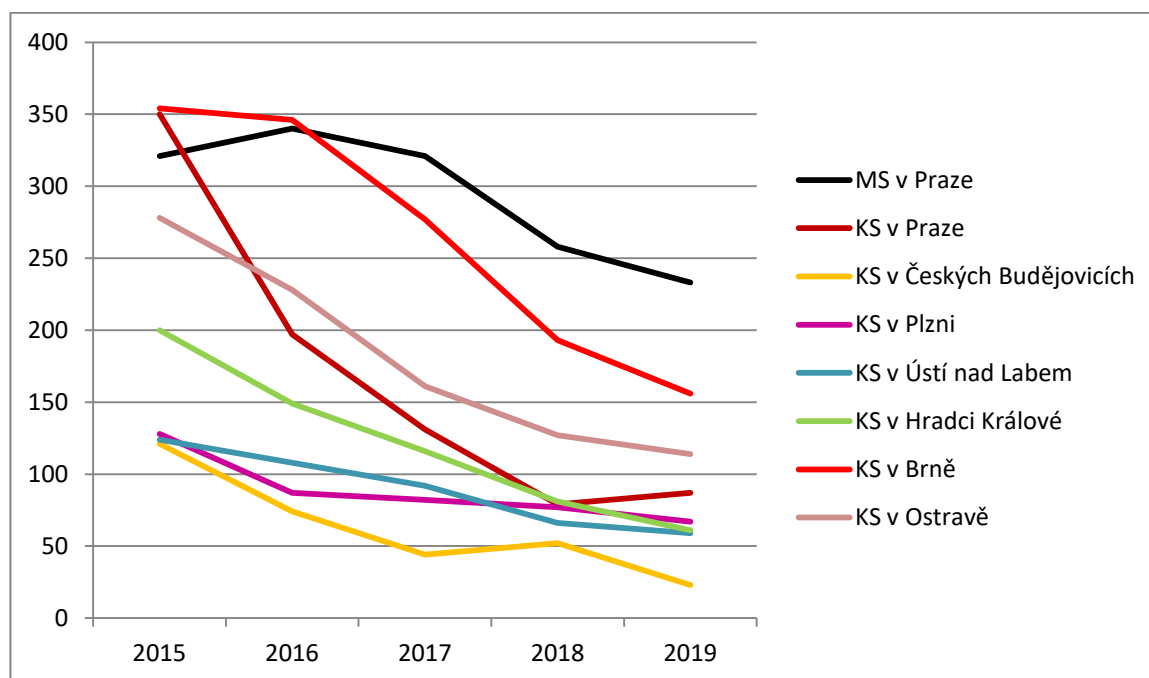
Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

Za sledované období v letech 2015 – 2019 bylo vydáno nejvíce rozhodnutí o úpadku způsobem *oddlužení* u Krajského soudu v Ostravě (22 011). Dále bylo nejvíce rozhodnutí u

Krajského soudu v Ústí nad Labem (19 740) a poté u Krajského soudu v Brně (16 028). Nejméně věcí bylo formou oddlužení rozhodnuto u Městského soudu v Praze (7 336) a následně u Krajského soudu v Českých Budějovicích (8 020).

Řešení způsobu úpadku nebo hrozícího úpadku ve sledovaném období bylo rozhodnuto řešením formou *konkursu* v 5 %.

Graf 13 - Rozhodnutí o řešení úpadku konkursem

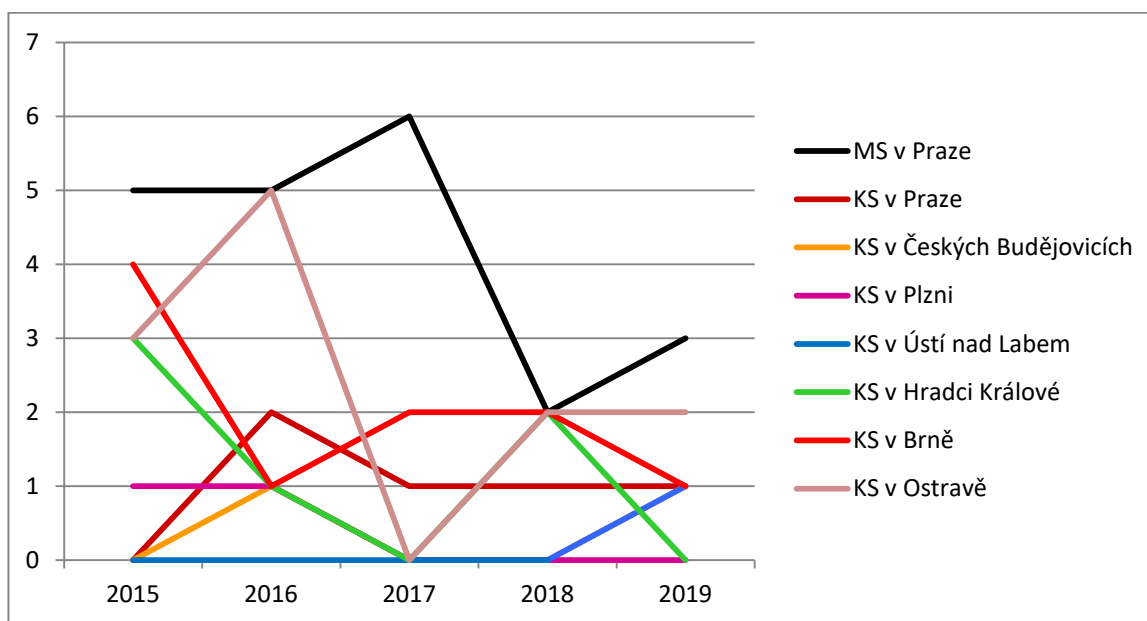

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

Za sledované období v letech 2015 – 2019 bylo učiněno největší množství způsobu řešení úpadku *konkursem* na Městském soudu v Praze (1 473). Druhý s nejvyšším množstvím rozhodnutí o konkursu je Krajský soud v Brně (1 326), a následně Krajský soud v Ostravě (908). Nejméně rozhodnutí o konkursu bylo učiněno u Krajského soudu v Českých Budějovicích (314) a následně u Krajského soudu v Plzni (441) a u Krajského soudu v Ústí nad Labem (449).

Z grafu 13 je zřetelný pokles rozhodnutí o způsobu řešení úpadku konkursem během sledovaného období.

Graf 14 - Rozhodnutí o způsobu řešení úpadku reorganizací

. Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

Rozhodnutí o způsobu řešení *reorganizací* bylo rozhodnuto u 59 věcí. V roce 2015 a 2016 bylo rozhodnuto reorganizací v 16 případech, v roce 2017, 2018 a 2019 v 9 případech. Nejvíce rozhodnutí o reorganizaci ve sledovaném období v letech 2015 – 2019 bylo vydáno u Městského soudu v Praze a to celkem ve 21 věcech, u Krajského soudu v Ostravě u 12 věcí a u Krajského soudu v Brně u 10 věcí. Nejméně a to pouze 1 věc byla rozhodnuta u Krajského soudu Ústí nad Labem, dále bylo u Krajského soudu v Plzni a Krajského soudu v Českých Budějovicích rozhodnuto reorganizací u 2 věcí.

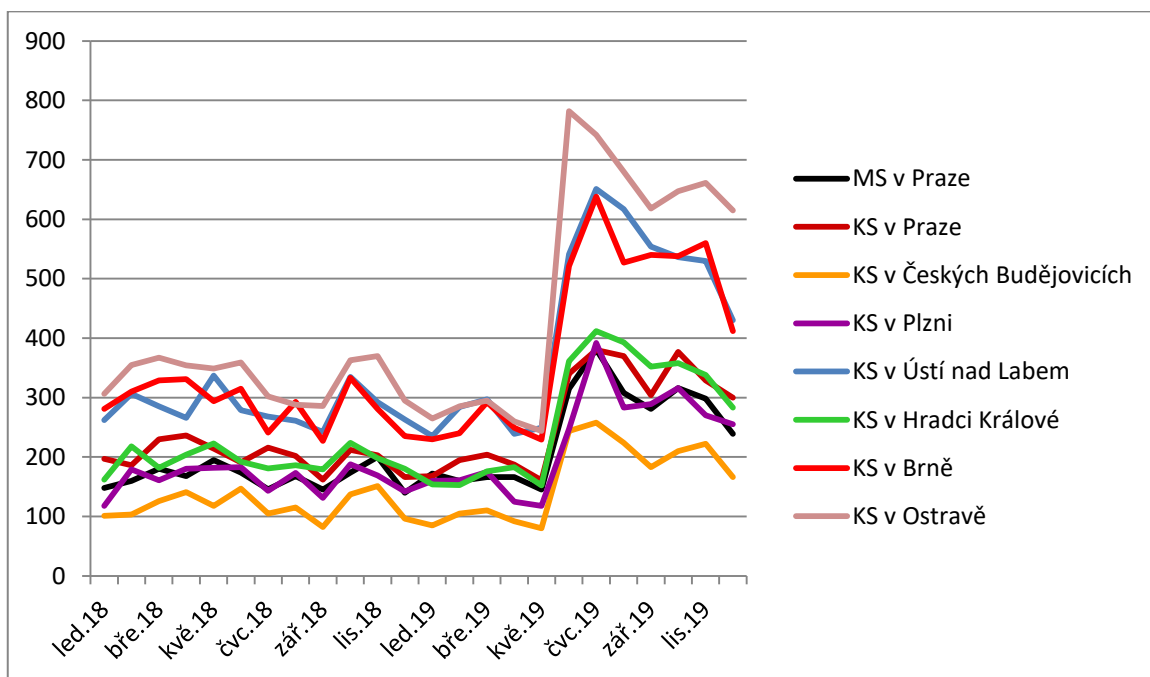
Insolvenční soudy se v rámci soudu liší podílem rozhodnutí o jednotlivých způsobech řešení úpadku na celkovém počtu rozhodnutí v České republice. Ve sledovaném období v letech 2015 – 2019 bylo u Městského soudu v Praze vydáno největší procento z celkového počtu rozhodnutí o konkursu a reorganizaci. Oproti tomu bylo vydáno nejméně rozhodnutí o řešení úpadku oddlužením v rámci ČR. Opačný průběh nastal u Krajského soudu v Ústí nad Labem, který byl v podílu vydaných rozhodnutí o úpadku oddlužením na druhém místě, ale v podílu vydaných rozhodnutí o řešení úpadku konkursem mezi třemi s nejnižším počtem rozhodnutí a u reorganizace na posledním místě. U ostatních insolvenčních soudů již tak velký rozdíl zaznamenán nebyl.

4.1.4 Meziroční analýza insolvenčního řízení v letech 2018 - 2019

Od roku 2015 měl počet podaných *insolvenčních návrhů* klesající tendenci. Avšak po novelizaci, která umožnila oddlužení širšímu spektru dlužníků, došlo v roce 2019 k nárůstu celkového počtu podaných insolvenčních návrhů na počet 30 580 návrhů oproti 20 973 návrhům v roce 2018. Nárůst činil 45 %.

Při podrobnější analýze je zřetelné, že do května 2019 měl počet podaných insolvenčních návrhů spíše klesající tendenci. Je předpoklad, že mnozí dlužníci vyčkávali na avízovanou novelizaci insolvenčního zákona. V červnu 2019 došlo k prudkému nárůstu podaných návrhů. Nejvyššího vrcholu bylo dosaženo v červenci 2019, kdy u Krajského soudu v Ústí nad Labem došlo dokonce k navýšení návrhů oproti červenci 2018 až o 174 % (z 268 návrhů nárůst na 651 návrhů), u Krajského soudu v Brně bylo zaznamenáno navýšení o 165 % (nárůst z 241 na 638 návrhů) a u Krajského soudu v Ostravě došlo k navýšení o 146 % (nárůst z 302 na 742 návrhů). Nejnižšího nárůstu bylo zaznamenáno u Krajského soudu v Praze s navýšením o 76 % (nárůst z počtu 216 na 370 návrhů) oproti červenci 2018.

Graf 15 - Insolvenční návrhy podané v letech 2018 – 2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

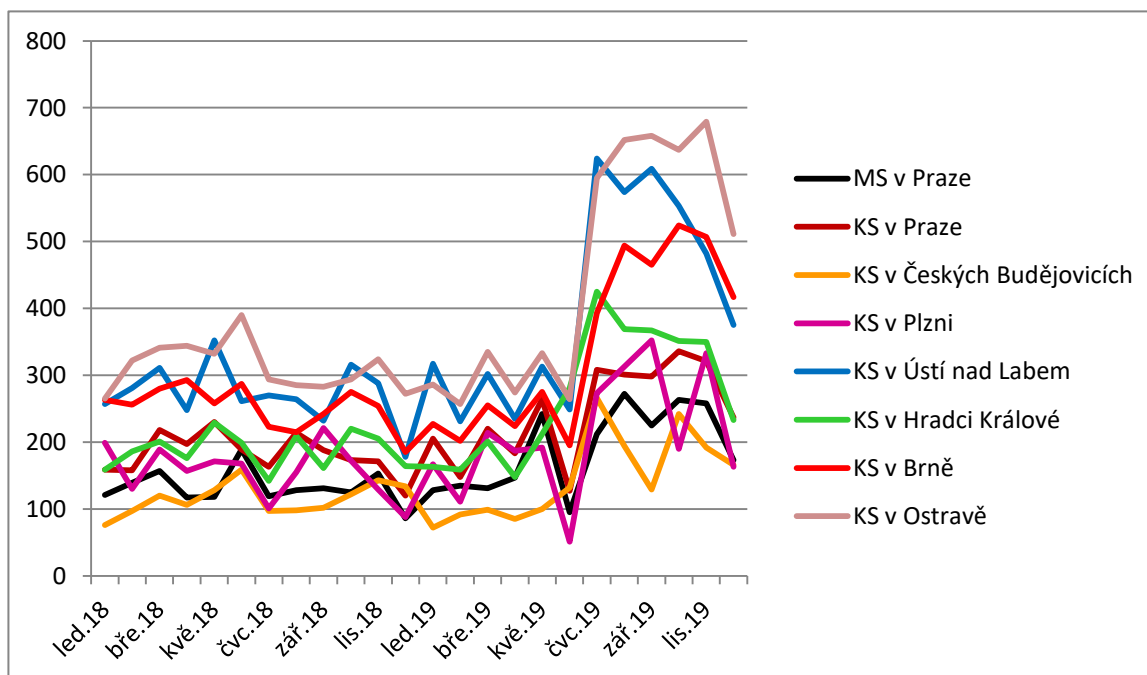
V případě vydání *rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení* byla od roku 2015 mírně klesající meziroční tendence v rozmezí 6 – 14 % oproti předchozím rokům. V roce 2019 však

došlo k prudkému navýšení insolvenčních návrhů a také k navýšení vydaných rozhodnutí o úpadku o 41 % oproti roku 2018.

V červnu 2019 počet vydaných rozhodnutí oproti červnu 2018 ve všech případech mimo Krajského soudu v Hradci Králové klesl. Nejvýše stoupl v porovnání s rokem 2018 počet vydaných rozhodnutí o úpadku v červenci 2019 a to zejména z důvodu nárůstu podaných insolvenčních návrhů v měsíci červnu.

Z výsledků bylo zjištěno, že u Krajského soudu v Hradci Králové došlo v červenci 2019 dokonce k nárůstu vydaných rozhodnutí o 199 % oproti červenci 2018, dále nejvyšší navýšení zaznamenaly Krajský soud v Českých Budějovicích (174 %) a následně Krajský soud v Plzni (170 %).

Graf 16 - Rozhodnutí o úpadku v letech 2018 – 2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo spravedlnosti, 2020)

4.2 Ukazatele životní úrovně

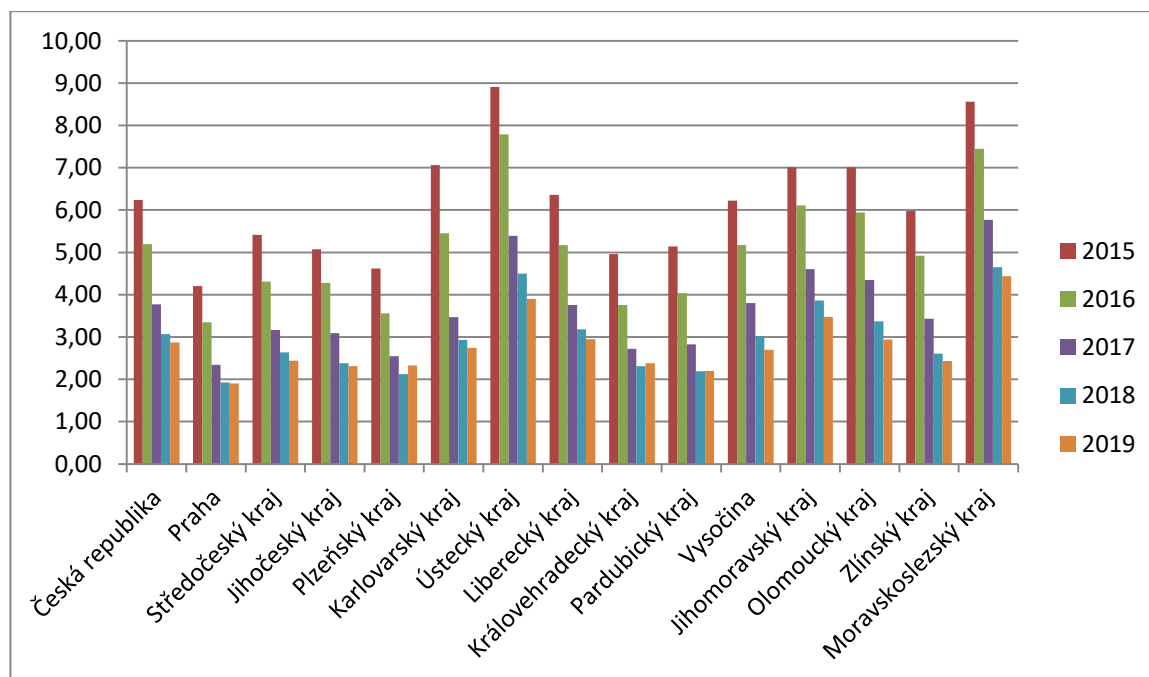
K tomu stát se dlužníkem a v případě platební neschopnosti vstoupit do insolvenčního řízení mohou vést různé příčiny. U účastníků insolvenčních řízení byly zaznamenány podobné příčiny. Jednotlivé příčiny budou podrobněji rozepsány v následující části práce.

4.2.1 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost k 31. 12. 2019 byla v České republice ve výši 2,9 %. Meziročně podíl nezaměstnaných klesl. K 31. 12. 2018 činil podíl nezaměstnaných 3,1 %. Ke konci roku 2019 bylo bez práce 215 532 uchazečů o zaměstnání, což je nejnižší prosincová hodnota od roku 1996. Pro pracovní trh byl dle úřadu práce charakteristický vysoký počet volných pracovních míst a nízký počet uchazečů o zaměstnání. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020)

Trh práce v České republice má regionální charakter. Odlišné geografické, demografické, sociální a zejména ekonomické podmínky zřetelně ovlivňují celou oblast zaměstnanosti v jednotlivých krajích. Výrazně určují profesní a odvětvovou strukturu v jednotlivých regionech. Významným prvkem v oblasti zaměstnanosti je dostatek pracovních míst v regionu, vzdálenost od větších center, stupeň vzdělání a také ochota dojíždění, popř. přímo přestěhování se za pracovní příležitosti. Podíl nezaměstnaných osob v jednotlivých krajích České republiky ve sledovaném období v letech 2015 – 2019 zobrazuje graf 17.

Graf 17 - Podíl nezaměstnaných osob v ČR a krajích

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Český statistický úřad, 2020)

Na základě dat získaných na stránkách Českého statistického úřadu od roku 2015 podíl nezaměstnaných meziročně klesá. Nejnižší podíl nezaměstnanosti byl v roce 2019 v Praze, kde činil 1,9 %. Následovaly Pardubický kraj s 2,2 % a dále Jihočeský kraj a Plzeňský kraj s 2,3 %. Naopak v Moravskoslezském kraji bylo bez práce 4,4 % lidí, což je nejvíce v České republice.

Ve sledovaných letech byla nejnižší míra nezaměstnanosti vždy zaznamenána v Praze. Na druhém místě se umístil Plzeňský kraj a na třetím společně Královéhradecký a Pardubický kraj. Nejvyšší podíl nezaměstnanosti v daném období vykazoval Moravskoslezský kraj s nepatrným rozdílem v porovnání s Ústeckým krajem.

V Moravskoslezském kraji, Ústeckém kraji, Jihomoravském kraji a Olomouckém kraji byl ve sledovaném období každoročně překročen podíl nezaměstnaných v celé České republice.

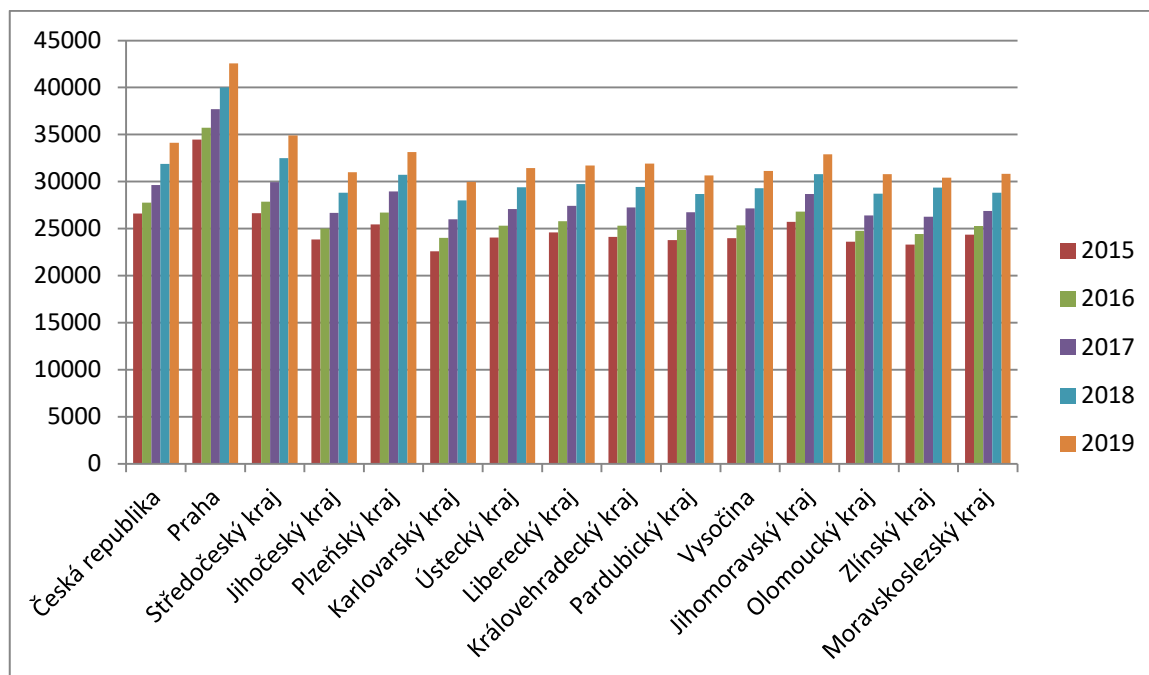
4.2.2 Průměrná mzda

Zaměstnanci na základě zákona nesmí dostávat mzdu nižší než je minimální mzda. Minimální mzda se na základě usnesení vlády České republiky zveřejňuje ve Sbírce zákonů. Minimální měsíční mzda k 1. 1. 2020 byla stanovena ve výši 14 600 Kč, u zaměstnanců placených hodinovou mzdou to bylo 87,30 Kč/hod.

Skutečná cena práce však závisí na individuálním nastavení systému odměn a zaměstnaneckých výhod. V jednotlivých regionech je cena práce odlišná, a proto jsou někteří lidé ochotni za lepší práci dojíždět. Stále však není v České republice zvykem se za práci stěhovat. Dle zprávy Českého statistického úřadu v roce 2019 dosáhla průměrná mzda 34 125 Kč, v meziročním srovnání činil přírůstek 2 257 Kč (7,1 %). Spotřebitelské ceny se zvýšily za uvedené období o 2,8 %, reálně se tedy mzda zvýšila o 4,2 %.

Na základě dat získaných na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí a zároveň na stránkách Českého statistického úřadu byly ve sledovaném období nejvyšší průměrné mzdy v Praze a Středočeském kraji. V těchto krajích ve sledovaném období byla každoročně překročena hrubá mzda v České republice. Mezi další kraje s vysokou průměrnou hrubou mzdou dále můžeme zahrnout Jihomoravský kraj a Plzeňský kraj. Nejnižší průměrná hrubá mzda po Karlovarském kraji byla zjištěna ve Zlínském kraji. Průměrnou hrubou mzdou v jednotlivých krajích České republiky během let 2015 – 2019 zobrazuje graf 18.

Graf 18 - Průměrná hrubá měsíční mzda

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Ministerstvo práce a sociální věcí, Český statistický úřad, 2020)

V Praze je průměrná mzda nejvyšší, avšak v případě podrobnější analýzy bychom zjistili v Praze nejvyšší mzdové rozdíly, neboť zde pracuje nejvíce nadstandardně placených zaměstnanců. Při přestěhování je možné získat za stejnou práci vyšší hrubou mzdu. Zároveň je však nutné zohlednit rozdílné životní náklady v jednotlivých městech a krajích. Jedná se o výdaje za nájem, popř. náklady na pořízení vlastního bydlení. Tyto výdaje se výrazně liší. Vyšší jsou zejména v místech, kde je nejvíce pracovních příležitostí. Při hledání nové práce v jiném regionu, je potřeba s tímto počítat.

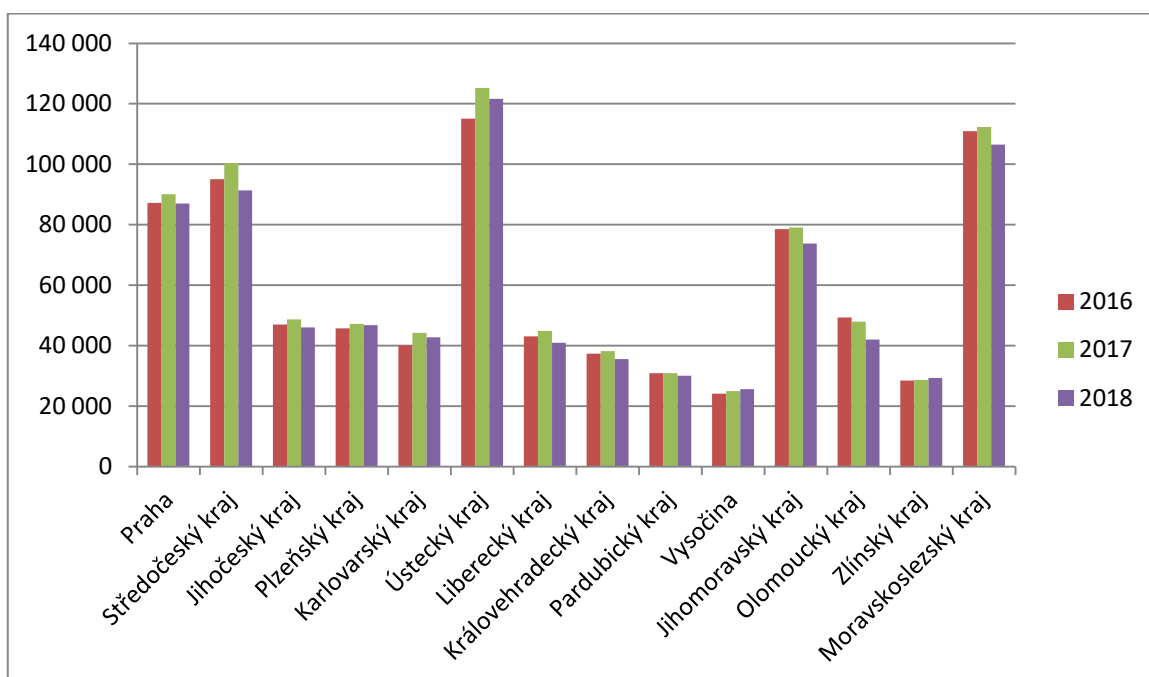
4.2.3 Exekuční řízení

V exekučním řízení se dlužník ocitne v případě, kdy přestane splácet své dluhy. Účastníkem exekučního řízení je vždy oprávněný a povinný. Způsoby výkonu rozhodnutí jsou formou peněžitého plnění a nepeněžitého plnění. Výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky je možné provést srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky (např. z bankovního účtu), správou nemovité věci, prodejem movitých věcí a nemovitých věcí, postižením závodu a zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitým věcem. Naproti tomu výkon rozhodnutí ukládajícího jinou povinnost než zaplacení peněžité částky se řídí povahou uložené povinnosti a lze provést vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci, provedením prací a výkonů. (Novotný, 2017, s. 66).

Podrobná data o počtu fyzických osob v exekuci za roky 2016 – 2018 byla získána z projektu Mapa exekucí, kterému data poskytla Exekutorská komora.

V roce 2016 bylo v exekuci 834 875 osob. Počet osob v exekuci v roce 2017 vzrostl oproti roku 2016 na 864 524 osob v exekuci, tj. nárůst o necelé 4 %. V roce 2018 bylo v exekuci 821 030 osob, tj. o 5 % více než v roce 2017. Graf 19 zobrazuje počet osob v exekuci v jednotlivých krajích České republiky v letech 2016 – 2018.

Graf 19 - Počet osob v exekuci

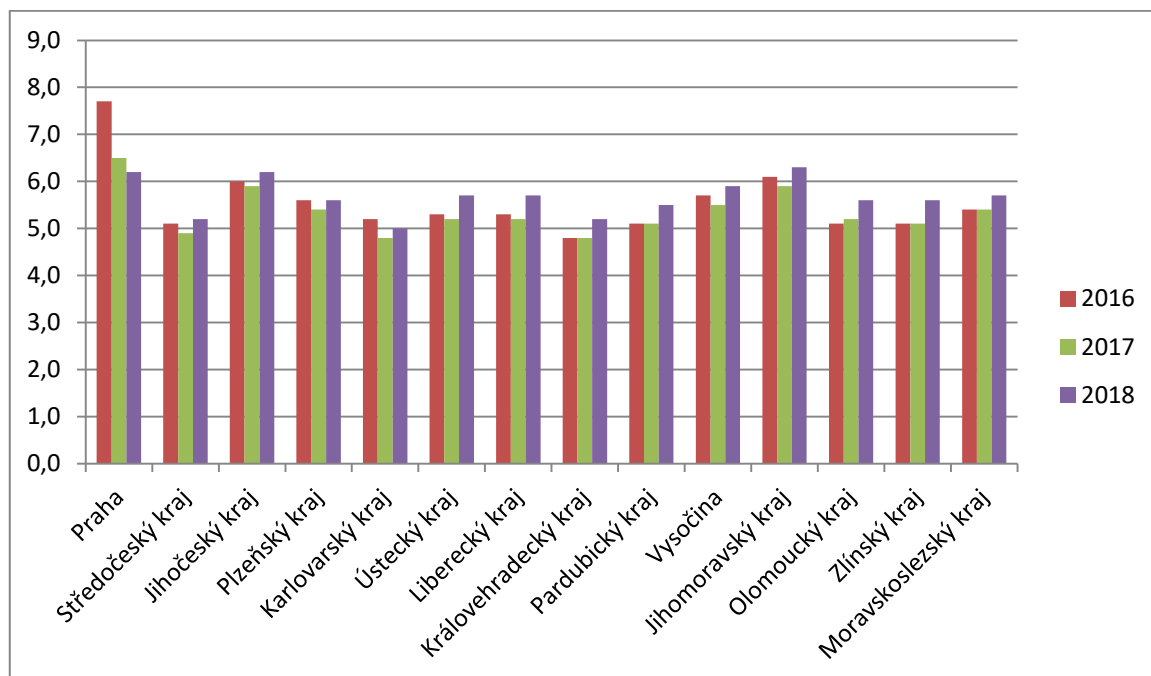
Zdroj: Vlastní zpracování dle (Mapaexekuci.cz, 2020)

Porovnáním údajů o exekučních řízeních bylo zjištěno, že ve sledovaném období v letech 2016 – 2018 bylo nejvíce osob v exekuci v Ústeckém kraji a to ve výši 361 293 osob (14 % z celkového počtu v ČR), v Moravskoslezském kraji bylo v exekuci 286 753 osob (13 %) a dále ve Středočeském kraji bylo v exekuci 286 753 osob (11 %) a v Praze 264 376 osob (11%). Nejnižší počet osob v exekuci byl zaznamenán u Zlínského kraje ve výši 86 353 osob (3 %) a Kraje Vysočina ve výši 74 631 osob (3 %) a následně u Královéhradeckého kraje u 111 043 osob (4 %) a Pardubického kraje u 91 857 osob (4 %).

Skutečným problémem pro Českou republiku představují vícečetné exekuce. Dle získaných dat ve sledovaném období 2016 – 2018 připadlo na jednoho dlužníka v průměru 4,8 - 7,7 exekucí. Graf 20 znázorňuje, že největší průměrný počet exekucí na osobu ve sledovaném období vykázalo hlavní město Praha a to zejména v roce 2016 (7,7) a v roce 2017 (6,5).

Nejnižší průměr exekucí na osobu vykázal ve sledovaném období Královéhradecký kraj (4,8 - 5,2).

Graf 20 - Průměrný počet exekucí na osobu

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Mapaexekuci.cz, 2020)

Při posouzení ukazatelů *počtu osob v exekuci* a *průměrný počet exekucí* bylo zjištěno, že nejhůře dopadlo hlavní město Praha a nejlépe Královéhradecký kraj.

Nejtíživějším problémem u exekučních řízení jsou vysoké náklady řízení a stále rostoucí úroky z prodlení.

4.3 Porovnání ukazatelů životní úrovně

V České republice se v posledních letech zlepšuje životní úroveň. Počet nezaměstnaných klesá, průměrná mzda stoupá. Počet osob v exekuci se udržuje na podobné úrovni.

V následující části budou porovnány ukazatele životní úrovně a souvislosti s počtem insolvenčních řízení v jednotlivých krajích.

Data o počtu nezaměstnaných, průměrné mzdě a exekučních řízeních byla vykázána dle čtrnácti krajů na základě územního správního členění České republiky. Data o insolvenčních řízeních byla získána na základě statistiky osmi insolvenčních soudů.

Tabulka 2 - Krajské soudy a kraje České republiky

Krajské soudy	Kraje České republiky
Městský soud v Praze	• Hlavní město Praha (PHA)
Krajský soud v Praze	• Středočeský kraj (STC)
Krajský soud v Českých Budějovicích	• Jihočeský kraj (JHC)
Krajský soud v Plzni	• Plzeňský kraj (PLK) • Karlovarský kraj (KVK)
Krajský soud v Ústí nad Labem + pobočka v Liberci	• Ústecký kraj (ULK) • Liberecký kraj (LBK)
Krajský soud v Hradci Králové + pobočka v Pardubicích	• Královehradecký kraj (HKK) • Pardubický kraj (PAK)
Krajský soud v Brně	• Kraj Vysočina (VYS) • Jihomoravský kraj (JHM) • Zlínský kraj (ZLK)
Krajský soud v Ostravě	• Olomoucký kraj (OLK) • Moravskoslezský kraj (MSK)

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce 13 bude provedena komparace získaných dat a bude porovnána vzájemná závislost. K porovnání bude použita matice, kdy nejvyšším počtem bodů (pořadím) bude ohodnocen vždy nejhorší výsledek za sledované období.

Tabulka 3 - Komparace získaných dat

	MS v Praze	KS v Praze	KS České Budějovice	KS v Plzni		KS v Ústí n. Labem		KS v Hradci Králové		KS v Brně			KS v Ostravě	
	PHA	STC	JHC	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	ZLK	OLK	MSK
Nejnižší počet rozhodnutí o úpadku	2	4	1	3		7		5		6			8	
Nejnižší podíl nezaměstnaných	1	6	5	2	10	13	9	3	4	8	12	11	7	14
Nejvyšší hrubá mzda	1	2	10	3	14	7	5	6	11	8	4	12	13	9
Nejnižší počet osob v exekuci	11	12	9	8	6	14	5	4	3	1	10	7	2	13

Nejvyšší počet bodů

Druhý nejvyšší počet bodů

Nejnižší počet bodů

Druhý nejvyšší počet bodů

Zdroj: Vlastní zpracování

Dle provedené komparace dat byla zjištěna spojitost mezi počtem vydaných rozhodnutí o úpadku a jednotlivými ukazateli. V případě nejvyššího podílu nezaměstnaných a nejvyšším počtem osob v úpadku je zřetelná spojitost. Nejvyšší podíl nezaměstnaných v Moravskoslezském kraji se promítl zároveň do nejvyššího počtu rozhodnutí o úpadku u

Krajského soudu v Ostravě ve sledovaném období v letech 2015 - 2019. Zároveň druhý nejvyšší počet rozhodnutí o úpadku u Krajského soudu v Ústí nad Labem je ovlivněn druhým nejvyšším podílem nezaměstnaných v Ústeckém kraji. Nejnižší počet rozhodnutí o úpadku byl u Krajského soudu v Českých Budějovicích, což kopíruje to, že se Jihočeský kraj s podílem nezaměstnaných řadí mezi kraje s nejmenším podílem. V hlavním městě Praha evidujeme ve sledovaném období nejnižší podíl nezaměstnaných a to se také odráží druhým místem v nejnižším počtu insolvenčních řízení vedených u Městského soudu v Praze.

U hrubé mzdy lze zaznamenat mírnou spojitost s počtem rozhodnutí o úpadku. Tato nepřímá úměra je dána rozdílnými životními podmínkami a zejména náklady na bydlení v různých krajích České republiky. Nejnižší průměrná mzda ve sledovaném období byla v Karlovarském kraji, avšak Krajský soud v Plzni evidoval jedno z nejmenších množství případů rozhodnutí o úpadku. V případě další nejnižší hrubé mzdy v Moravskoslezském a Zlínském kraji v porovnání s počtem osob v úpadku u Krajského soudu v Ostravě a Krajského soudu v Brně již spojitost zaznamenáme. Nejvyšší hrubá mzda v hlavním městě Praha také kopíruje nízký počet insolvenčních řízení u Městského soudu v Praze. Druhou nejvyšší hrubou mzdu evidujeme u Středočeského kraje. V tomto případě je již nepřímá úměra s počtem rozhodnutí o úpadku u Krajského soudu v Praze.

U exekučních řízení nás nepřekvapí vysoký počet vedených řízení v Ústeckém kraji a Moravskoslezském kraji, který je úměrný počtu vedených insolvenčních řízení u krajských soudů. U dalších s nejvyšším počtem exekucí vedených u Středočeského kraje a hlavního města Prahy však zaznamenáme již rozdíl v poměru exekučních řízení k počtu vedených insolvenčních řízení. V Praze a Středočeském kraji si lidé v průměru více vydělávají a následně půjčují vyšší částky.

Dle výše uvedených poznatků je zřejmé, že člověk je ovlivněn prostředím, regionem kde žije.

ZÁVĚR

Historický původ insolvenčního práva sahá do římského práva. První náznaky řešení úpadků dlužníků v českých zemích se objevují v roce 1627. Velký posun v dlužním řízení zaznamenal Josefský konkursní řád z roku 1781. S nástupem socialismu byly zespolečňeny výrobní prostředky a konkursní řád se stal zbytečným. Po roce 1989 došlo k návratu ke konkursnímu řádu a to zejména vydáním zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání. Tento zákon byl pro svoje nedostatky nahrazen současným zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), který již prošel řadou novelizací, které jsem nevyhnutelné vzhledem k ekonomickým a hospodářským změnám.

Jedním z cílů bakalářské práce bylo zachycení zásadních změn, které nastaly v insolvenčních řízeních po novelizaci insolvenčního zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) s účinností od 1. 6. 2019.

Zásadní změny nastaly v případě způsobu řešení úpadku formou oddlužení. Významná pro věřitele je změna způsobu oddlužení, kdy v oddlužení dochází vždy ke zpeněžení majetkové podstaty dlužníka a také změna pořadí úhrad tzv. podřízených pohledávek, kdy k hrazení dochází až po splacení původních dluhů. Cílem změny pořadí úhrad je zejména nepodporovat lichváře. Nově lze přihlašovat pohledávky do insolvenčního řízení do 2 měsíců od rozhodnutí o úpadku.

Za nejdůležitější změnu pro dlužníky lze označit odstranění podmínky prokázání schopnosti uhradit během insolvenčního řízení alespoň 30 % svých dluhů. Novinkou insolvenčního zákona je také možnost přerušování a prodloužení průběhu oddlužení. Významně byly změněny podmínky splnění oddlužení, které vedou k osvobození placení pohledávek. Jedná se o oddlužení ve zrychleném režimu, kdy postačí uhradit 60 % v době 3 let od chválení oddlužení. Dále možnost splnit oddlužení, i když nebude plněna podmínka úhrady 30 % dluhů, avšak bylo vynaloženo maximální úsilí k možnému uspokojení. Novinkou je také změna pro dlužníky pobírající starobním či invalidním důchod, kteří mohou být oddluženi za 3 roky. Důchodci mají při oddlužení povinnost splácet měsíčně zhruba 2 000 Kč a projevit snahu o splacení dluhu. Zůstává oddlužení během pěti let s povinností uhradit 30 % dluhů.

V práci byla provedena analýza insolvenčních řízení v jednotlivých krajích České republiky během sledovaného období. Počet podaných *insolvenčních návrhů* od roku 2015 v České republice každoročně klesal, pokles podaných návrhů od roku 2015 činil v roce 2018 rozdíl

35 %. Obrat ve vývoji nastal novelizací zákona v roce 2019, kdy počet podaných návrhů vzrostl o 45 % oproti roku 2018. Při podrobnější analýze vývoje v roce 2019 bylo zřetelné, že dlužníci vyčkávali na avízovanou novelizaci insolvenčního zákona. Až do května 2019 měl počet podaných návrhů klesající tendenci a v červnu 2019 byl zaznamenán prudký nárůst. U Krajského soudu v Ústí nad Labem došlo v červenci 2019 k navýšení podaných insolvenčních návrhů až o 174 % oproti červenci 2018.

Z celkového počtu podaných insolvenčních návrhů za sledované období v letech 2015 – 2019 bylo rozhodnuto o úpadku v 86 %. U vydaných *rozhodnutí o úpadku* bylo rozhodováno třemi způsoby: oddlužením v 93 %, konkursem v 5 % a reorganizací v necelém 1 %. Podobně jako v případě podaných insolvenčních návrhů od roku 2015 klesal počet rozhodnutí a následně v roce 2019 byl zaznamenán nárůst počtu rozhodnutí o úpadku o 41 % oproti roku 2018. V případě meziročního srovnání bylo v červenci 2019 vydáno u Krajského soudu v Hradci Králové o 199 % více rozhodnutí o úpadku oproti červenci 2018.

Ve sledovaném období byl nejvyšší počet insolvenčních návrhů podán a nejvíce rozhodnutí o úpadku vydáno u Krajského soudu v Ostravě. Druhý nejvyšší počet podání insolvenčních návrhů a rozhodnutí o úpadku byl u Krajského soudu v Ústí nad Labem. Nejnižší počet podaných insolvenčních návrhů a vydaných rozhodnutí o úpadku byl zjištěn u Krajského soudu v Českých Budějovicích.

Jednou z částí bakalářské práce bylo porovnání vzájemné souvislosti mezi počtem insolvenčních řízení a ukazateli životní úrovně v jednotlivých krajích ve sledovaném období. Byla prokázána vzájemná souvislost. Nejvyšší počet rozhodnutí o úpadku byl zaznamenán u Krajského soudu v Ostravě, kdy zároveň v Moravskoslezském kraji byl zjištěn nejvyšší podíl nezaměstnaných a druhý nejvyšší počet osob v exekuci a v Olomouckém kraji druhá nejnižší hrubá mzda v České republice. Druhý nejvyšší počet rozhodnutí o úpadku byl u Krajského soudu v Ústí nad Labem a zároveň byl v Ústeckém kraji zjištěn nejvyšší počet osob v exekuci a zároveň druhý nejvyšší podíl nezaměstnaných v České republice. Společnými znaky uvedených regionů je, že se jedná o oblasti s průmyslovou výrobou založenou na dostupnosti nerostného bohatství a řídké osídlenými oblastmi s omezenou ekonomickou aktivitou.

Novelizace zákona umožnila vstup do oddlužení většímu počtu dlužníků. Insolvenční řízení a následné oddlužení umožňuje dlužníkovi restart s tím, že má možnost uhradit pouze část svých závazků. Důležité je proto nepromarnit tuto šanci a již se znovu nedostat do dluhů.

POUŽITÁ LITERATURA

BAŘINOVÁ, Dagmar, Renáta HÓTOVÁ a Ladislav OLŠAR. *Konkurzní řízení v praxi z pohledu věřitele i úpadce*. 2., přeprac. vyd. Praha: Grada. Finanční řízení, 2006. ISBN 80-247-0909-0.

BERTL, Ivan. *Finanční gramotnost: otázky a odpovědi, problémy a jejich řešení*. V Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, Pedagogická fakulta, 2018. ISBN 978-80-7561-134-5.

CFOWORLD. *Nezaměstnanost jako hlavní důvod zadlužení* [online]. 2015, 6. 10. 2015 [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://cfoworld.cz/analyzy/nezamestnanost-jako-hlavni-duvod-zadluzeni-3778>

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Výběr dat* [online]. 2020 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=1538

ČESKO. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení : komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), 2013. ISBN 978-80-7357-243-3.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Demografická příručka – 2018* [online]. 2019, 22. 11. 2019 [cit. 2020-04-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-prirucka>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Mzdy v krajích ČR* [online]. 2020 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xb/mzdy-v-krajich-cr>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Podíl nezaměstnaných osob v ČR a krajích, 2005-2019* [online]. 2020, 18. 2. 2020 [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr-od-roku-1989-podil-nezamestnanych>

HOSTINSKÝ, Jan. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. Ostrava: Key Publishing. Monografie (Key Publishing), 2009. ISBN 978-80-7418-010-1.

INSOLVENCE 2008. *Insolvenční zóna. Moratorium* [online]. 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.insolvencnizona.cz/slovnicek/moratorium/>

MAPA EXEKUCÍ. *Mapa* [online]. 2020 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>

MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Pro praxi, 2017. ISBN 978-80-7380-675-0

MINISTERSTVO FINANCÍ. *Měření finanční gramotnosti 2015: Kompletní výsledky* [online]. 2016, 28. 7. 2016 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://financniagramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2015/mereni-urovne-financni-gramotnosti-2784>

MINISTERSTVO FINANCÍ. *Ministerstvo financí chce finančně vzdělávat i dospělé, spouští registr projektů* [online]. 2020, 13. 1. 2020 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/ministerstvo-financi-chce-financne-vzdel-37119>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Nezaměstnanost – měsíční* [online]. 2020, 9. 1. 2020 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/mesicni>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020* [online]. 2014 [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/strategie-politiky-zamestnanosti-do-roku-2020>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Vývoj vybraných ukazatelů životní úrovně v České republice v letech 1993-2018* [online]. 2019 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti* [online]. 2020 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/upozorneni-na-zmenu-metodiky>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Businessinfo.cz. *Novela insolvenčního zákona 2019* [online]. 2019, 29. 4. 2019 [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/novela-insolvecniho-zakona-2019-ppbi>

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. Justice.cz. *Co Vás čeká po podání návrhu* [online]. 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti/co-vas-ceka-po-podani-navrhu/>

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. Justice.cz. *Infodata. Statistika a výkaznictví* [online]. 2020 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/vykazy-soudu-a-statnich-zastupitelstvi.html>

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. Justice.cz. *Katalog životních situací* [online]. 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/Soudy.aspx>

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. Justice.cz. *Oddlužení* [online]. 2020 [cit. 2020-03-13]. Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti/oddluzeni/>

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. Justice.cz. *Sepisovatelé návrhu* [online]. 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/sepisovatele-navrhu>

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. Justice.cz. *Slovníček insolvenčních pojmů* [online]. 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/slovník-insolvenčních-pojmů>

NOVOTNÝ, Jiří a Pavel ŠAŠEK. *Právní základy podnikání*. Plzeň: Fakulta ekonomická Západočeské univerzity v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0692-0.

PRÁVĚ DNES.CZ. *Roste počet lidí splácejících půjčku půjčkou* [online]. 2020 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://pravednes.cz/BrychovaHelena.profil>

PRÁVNÍ PROSTOR. Procesní právo. *Splnění oddlužení* [online]. 2020, 20. 1. 2020 [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/splneni-oddluzeni>

SCHELLE, Karel a Miroslav FRÝDEK. *Vývoj konkursního práva*. Ostrava: Key Publishing. Právo (Key Publishing), 2010. ISBN 978-80-7418-073-6.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Konkurz a vyrovnání*. 2. dopl. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. ISBN 80-86432-59-9.

SMRČKA, Luboš, Jan PLAČEK, Jaroslav SCHÖNFELD a Lee LOUDA. *Insolvenční řízení: (očekávání, realita a budoucnost insolvenčního zákona)*. Praha: Professional Publishing, 2016. ISBN 978-80-7431-151-2.

SPRINZ, Petr. *Insolvenční zákon: komentář*. Praha: C.H. Beck. Velké komentáře, 2019. ISBN 978-80-7400-753-8.

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA A - Návrh na povolení oddlužení	64
PŘÍLOHA B - Insolvenční rejstřík	67
PŘÍLOHA C - Přihláška pohledávky do insolvence	68
PŘÍLOHA D - Otázky použité pro analýzu finančních znalostí	73
PŘÍLOHA E - Otázky použité pro analýzu ekonomické zodpovědnosti	75

PŘÍLOHA A - Návrh na povolení oddlužení

Insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení

I. Označení soudu a spisová značka

Soudu:

Spis. značka: /

II. Druh návrhu

Návrh na povolení oddlužení dlužník spojuje s insolvenčním návrhem: Ano Ne

Společný návrh manželů na povolení oddlužení: Ano Ne

Z důvodů zde uvedených navrhuji, aby soud rozhodl o úpadku hrozícím úpadku a zároveň rozhodl o povolení oddlužení.

Navrhovaný způsob oddlužení:

III. Identifikace dlužníků

Fyzická osoba Právnícká osoba

Dlužník

Osobní údaje: Titul před: Jméno: Příjmení: Titul za: Státní příslušnost:

Datum narození: Rodné číslo: Osobní stav: IČO:

Bydliště/sídlo: Ulice: Č.p./č.o.: PSČ: Obec: Stát:

Adresa pro doručování (korespondenční adresa):

Jiné kontak. údaje E-mail: Datová schránka: Telefon:

Dlužnice

Osobní údaje: Titul před: Jméno: Příjmení: Titul za: Státní příslušnost:

Datum narození: Rodné číslo: Osobní stav: IČO:

Bydliště/sídlo: Ulice: Č.p./č.o.: PSČ: Obec: Stát:

Adresa pro doručování (korespondenční adresa):

Jiné kontak. údaje E-mail: Datová schránka: Telefon:

IV. Identifikace osoby oprávněné jednat za dlužníky

Osoba oprávněná jednat za dlužníky je: Ano Ne

V. Popis rozhodujících skutečností osvědčujících úpadek dlužníků

Dlužník je v úpadku ve formě:

Závazky osvědčující úpadek:

Č.	Věřitel:	Důvod vzniku závazku	Datum splatnosti:	Výše závazku:	+/-
1.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text" value="Kč"/>	<input type="text" value="+"/> <input type="text" value="-"/>
2.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text" value="Kč"/>	<input type="text" value="+"/> <input type="text" value="-"/>

<input style="width: 100%; height: 100%;" type="text"/>			
Případné doplňující údaje:			
<input style="width: 100%; height: 100%;" type="text"/>			
VI. Podrobný popis okolností, z nichž lze usuzovat na vyšší hodnoty plnění, které při oddlužení obdrží nezajištění věřitelé dlužníků včetně odůvodnění schopnosti splnit podmínku podle § 395 odst. 1 písm. b) InsZ			
	Dlužník		Dlužnice
Počet dlužníkem vyžhovaných osob:	<input style="width: 50px;" type="text"/>		<input style="width: 50px;" type="text"/>
Výžhvné stanovené soudem (celková výše / počet osob):	<input style="width: 50px;" type="text"/> Kč	<input style="width: 50px;" type="text"/>	<input style="width: 50px;" type="text"/> Kč <input style="width: 50px;" type="text"/>
Výše dlužného výžhvného:	<input style="width: 50px;" type="text"/> Kč	☐ odhadovaná	<input style="width: 50px;" type="text"/> Kč ☐ odhadovaná
Výše odměny sepsavatele návrhu na povolení oddlužení:	<input style="width: 50px;" type="text"/> Kč		
<input style="width: 100%; height: 100%;" type="text"/>			
VII. Údaje o všech příjmech dlužníků za posledních 12 měsíců			
Celková výše příjmů:	<input style="width: 50px;" type="text"/> Kč		
<input style="width: 100%; height: 100%;" type="text"/>			
VIII. Očekávané příjmy dlužníků v následujících 12 měsících			
Celková výše příjmů:	<input style="width: 50px;" type="text"/> Kč		
<input style="width: 100%; height: 100%;" type="text"/>			
IX. Dřívější insolvenční řízení dlužníků			
Dřívější insolvenční řízení dlužníků:			☐ Ano ☐ Ne
X. Návrh na stanovení jiné než zákonem určené splátky			
Navrhuji, aby soud stanovil jiné než zákonem určené splátky:			☐ Ano ☐ Ne
XI. Zahraniční věřitelé z EU			
Dlužníci mají věřitele se sídlem, bydlištěm nebo obvyklým místem pobytu v jiném členském státě Evropské unie:			☐ Ano ☐ Ne
XII. Seznam příloh			
Přílohy:			
Č.:	Název přílohy:	Jméno souboru:	Velikost: <input style="width: 20px;" type="text"/> +
Zde uveďte další přílohy:			
Č.:	Název přílohy:		+
Dlužník prohlašuje, že údaje uvedené v návrhu na povolení oddlužení a v jeho přílohách jsou pravdivé.			

XIII. Podpis

Podpisem stvrzuje:

V

Dne

Podpis

Titul před:

Jméno:

Příjmení:

Titul za:

V

Dne

Podpis:

Titul před:

Jméno:

Příjmení:

Titul za:

PŘÍLOHA B - Insolvenční rejstřík

Ministerstvo spravedlnosti České republiky

V insolvenčním rejstříku lze vyhledat pouze dlužníky,
proti kterým bylo zahájeno insolvenční řízení po 1. lednu 2008 a nebyli z rejstříku vyškrtnuti dle § 425 insolvenčního zákona.
Dlužníky, proti kterým bylo zahájeno konkursní či vyrovnací řízení před 1. lednem 2008, lze vyhledat v [Evidenci úpadců](#).

Příjmení/název	<input type="text"/>
Jméno fyzické osoby	<input type="text"/>
IČ	<input type="text"/>
Datum narození	<input type="text"/>
Rodné číslo fyzické osoby	<input type="text"/>
Obec	<input type="text"/>
<hr/>	
Spisová značka vedená u	<input type="text"/> INS <input type="text"/> / <input type="text"/> <input type="text"/>
<hr/>	
Stav řízení	<input type="text"/> v období od <input type="text"/> do <input type="text"/> ☐ Aktuální řízení ☒ Aktuální i ukončená řízení
<hr/>	
Akce	<input type="text"/> v období od <input type="text"/> do <input type="text"/>
<hr/>	
Senátní značka	<input type="text"/> / <input type="text"/>
Spisová značka incidenčního řízení	<input type="text"/> ICm <input type="text"/> / <input type="text"/>
<hr/>	
Max. počet zobrazených položek	☒ 50 ☐ 100 ☐ 200 ☐ 300 ☐ 400

Monitoring insolvenčního rejstříku
Datum: Období: -- --

[Nápověda](#) | [Aktuální info](#) | [Insolvenční portál](#) | [Seznam insolvenčních správců](#) | [Evidence údajů o cizozemském rozhodnutí](#) | [Formuláře](#) | [Nejčastější dotazy](#) | [Automat. sledování ins. rejstříku](#) | [Provozní podmínky](#)

Ministerstvo spravedlnosti ČR, Vítězská 16, 128 10 Praha 2, Česká republika.

PŘÍLOHA C - Přihláška pohledávky do insolvence

PŘIHLÁŠKA POHLEDÁVKY					
Soud	Krajský soud v Praze	Spis. značka	KSPH	INS	/
Dlužník					
☒ 01 Fyzická osoba ☐ 02 Právnícká osoba		Státní příslušnost ¹			
Osobní údaje	Příjmení		Jméno:		
	Titul za jm.:		Titul před jm.:		
	Datum narození: ²		Rodné číslo:		
Údaje o podnik. ³	IČ:		Jiné registr.č.:		
Bydliště/sídlo	Ulice:				
	Č.p./č.e.:		Č.o.:		
	Obec:				
	PSČ:		Část obce:		
	Stát:	Česká republika			
Věřitel					
☐ 03 Fyzická osoba ☒ 04 Právnícká osoba		Právní řád založení ⁴			
Právnícká osoba	Název/obch.firma:				
	IČ:		Jiné registr. č.:		
Sídlo	Ulice:				
	Č.p./č.e.:		Č.o.:		
	Obec:				
	PSČ:		Část obce:		
	Stát:	Česká republika			
	Číslo účtu:				
	05 Korespondenční adresa ⁵ ☐				
Elektronická adresa:			Akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb:		

¹ vyplní se pouze u zahraničních osob

² datum narození se vyplní, pokud nabylo právní moci rodné číslo

³ vyplňuje pouze tehdy jedná-li se o fyzickou osobu podnikatele

⁴ vyplňuje pokud se jedná o státu či teritoriální bydliště

Podmíněná: ne ano
 Splatná: ne ano Pořadí: Splatná od: V částce (Kč):
 Pohledávka: v Kč v cizí měně

Pohledávka č. 3

Typ pohledávky:
 Výše jistiny (Kč):
 43 Důvod vzniku:
 44 Vykonatelnost:
 45 Příslušenství:
 Celková výše pohledávky:
 Tato pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka a lze ji uspokojit pouze z majetku poskytnutého k zajištění.
 46 Osobní dlužník:
 47 Důvod a způsob zajištění:
 48 Majetek tvořící předmět zajištění: 49 Okamžik vzniku zajištění:
 50 Rozhodná právo, kterým se zajištění řídí:
 51 Výpočet dle §171:
 52 Dohoda dle §299: ano ne
 53 Vlastnosti pohledávky:
 Podřízená: ne ano
 Peněžité: ne ano
 Podmíněná: ne ano
 Splatná: ne ano Pořadí: Splatná od: V částce (Kč):
 Pohledávka: v Kč v cizí měně

54 Celková výše přihlášených pohledávek (Kč):	<input type="text" value="0,00"/>
55 Celková výše nezajištěných pohledávek (Kč):	<input type="text" value="0,00"/>
56 Celková výše zajištěných pohledávek (Kč):	<input type="text" value="0,00"/>
57 Počet pohledávek:	<input type="text"/>
58 Počet vložených stran:	<input type="text"/>

Výřitek prohlášení, že údaje v přihlášce jsou pravdivé.

Podmíněná: ne ano
 Splatná: ne ano Pořadí: Splatná od: V částce (Kč):
 Pohledávka: v Kč v cizí měně

Pohledávka č. 3

Typ pohledávky:

Výše jistiny (Kč):

43 Důvod vzniku:

44 Vykonatelnost:

45 Příslušenství:

Celková výše pohledávky:

Tato pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka a lze ji uspokojit pouze z majetku poskytnutého k zajištění.

46 Osobní dlužník:

47 Důvod a způsob zajištění:

48 Majetek tvořící předmět zajištění: 49 Okamžik vzniku zajištění:

50 Rozhodná práva, kterým se zajištění řídí:

51 Výpočet dle §171:

52 Dohoda dle §299: ano ne

53 Vlastnosti pohledávky:
 Podřízená: ne ano
 Peněžité: ne ano
 Podmíněná: ne ano
 Splatná: ne ano Pořadí: Splatná od: V částce (Kč):
 Pohledávka: v Kč v cizí měně

54 Celková výše přihlášených pohledávek (Kč):	<input type="text" value="0,00"/>
55 Celková výše nezajištěných pohledávek (Kč):	<input type="text" value="0,00"/>
56 Celková výše zajištěných pohledávek (Kč):	<input type="text" value="0,00"/>
57 Počet pohledávek:	<input type="text"/>
58 Počet vložených stran:	<input type="text"/>

Věřitel prohlašuje, že údaje v přihlášce jsou pravdivé.

59 Seznam příloh:**Povinná přílohy:**

1. Je-li věřitel právnická osoba - výpis ze zahraničního obchodního rejstříku nebo obdobného registru, pokud nebo tuto skutečnost ověřit podle zákona o základních registrech v příslušném registru.
2. Kopie smluv, soudních nebo jiných rozhodnutí a dalších listin dokládajících údaje uvedené v přihlášce pohledávky.
3. Je-li věřitel zastoupen na základě plné moci a plná moc není založena ve spise – plná moc.
4. Nabyli-li věřitel pohledávku postoupením nebo obdobným způsobem po zahájení insolvenčního řízení anebo v posledních 6 měsících před zahájením insolvenčního řízení – čestná prohlášení o tom, kdo je jeho skutečným majitelem podle jiného právního předpisu, včetně uvedení důvodu, pro který se podle jiného právního předpisu považuje za skutečného majitele.

Zde uveďte veškeré přílohy, které jsou k přihlášce přikládány v listinné podobě:

1

 Podpisem stvrzuje:

so V

Dne

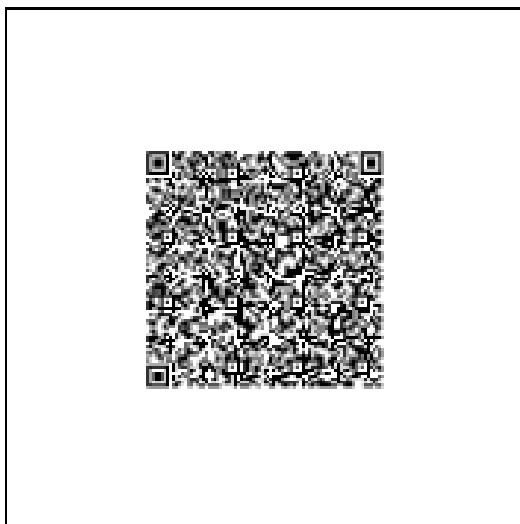
 Věřitel Zástupce

Způsob doručení přihlášky pohledávky na soud:

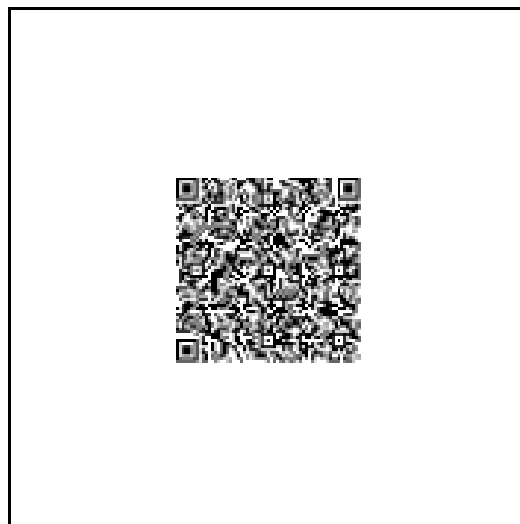
 Listinná podoba Datová schránka/e-mail ePodatelna MŠP

2D kódy pro automatické čtení dat z tištěného formuláře

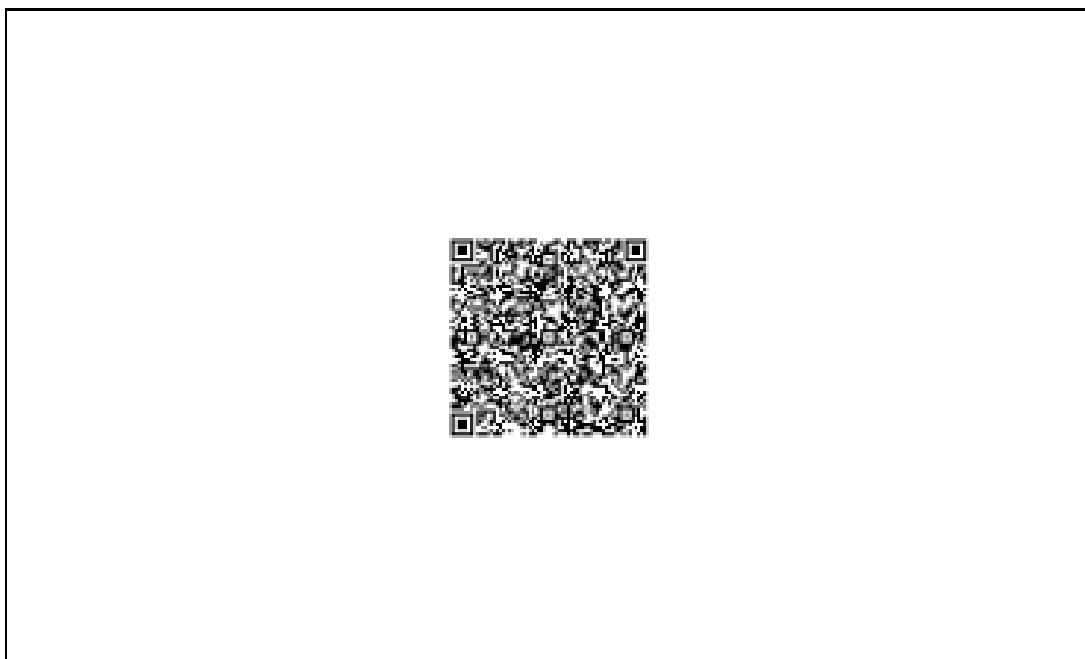
2D kód dlužníka

2D kód přihlášky

2D kód věřitele

PŘÍLOHA D - Otázky použité pro analýzu finančních znalostí

- Jsou podle Vás peníze v následujících institucích pojištěny pro případ bankrotu instituce?:

Banky

- Jsou podle Vás peníze v následujících institucích pojištěny pro případ bankrotu instituce?:

Družstevní záložny (kampeličky)

- Jsou podle Vás peníze v následujících institucích pojištěny pro případ bankrotu instituce?:

Pojišťovny

- Jsou podle Vás peníze v následujících institucích pojištěny pro případ bankrotu instituce?:

Obchodníci s cennými papíry

- Řekněte, do jaké výše jsou podle Vašeho názoru v současné době pojištěny vklady v bankách?

- Pokud byste si museli půjčit 10.000 Kč který z následujících úvěrů byste si vybrali?

- Který úvěr bude podle Vašeho názoru pro Vás jako dlužníka výhodnější – ten, který bude úročen 1 % p.m., nebo ten, který bude úročen 10 % p.a.?

- Kolik korun celkem zaplatíte na úrocích a poplatcích za celou dobu trvání úvěru, máte-li k dispozici následující údaje?

- Vysoká inflace znamená, že životní náklady prudce rostou

- Je méně pravděpodobné, že přijdete o všechny své peníze, pokud je uložíte na více než jednom místě.

- Na základě předložených informací: rok výnos v % p.a. 2014 2,12013 2,02012 1,92011 1,82010 1,7 můžeme říci, že výnos penzijního fondu v roce 2015 bude oproti roku 2014?

- Stanovte u každé z následujících věcí, jestli ji může exekutor při exekuci zabavit.: snubní prsten

- Stanovte u každé z následujících věcí, jestli ji může exekutor při exekuci zabavit.: sedačka/sedací souprava

- Stanovte u každé z následujících věcí, jestli ji může exekutor při exekuci zabavit.: zubní protéza

- Stanovte u každé z následujících věcí, jestli ji může exekutor při exekuci zabavit.: outdoorové oblečení/vybavení

- Stanovte u každé z následujících věcí, jestli ji může exekutor při exekuci zabavit.: kotel/kamna

- Pokud by se současná míra inflace zvýšila, co by se podle Vašeho názoru stalo s penězi, které byste měl uloženy v bance?

- Nyní si představte, že bratři musejí na svůj podíl z 1.000 korun čekat jeden rok a inflace je na úrovni 2 procenta. Domníváte se, že za rok si za tento svůj podíl budou moci koupit ...
- Jednou večer jste půjčil příteli 500 korun a on vám druhý den vrátil 500 korun. Jak vysoký úrok zaplatil za tuto půjčku?
- Předpokládejme, že uložíte 100 korun na spořicí účet s garantovanou úrokovou sazbou 2 % ročně. Na tomto účtu neprovedete žádné další platby ani výběry. Jaký by byl zůstatek na účtu na konci prvního roku po připsání úroku?
- Předpokládejme, že uložíte 100 korun na spořicí účet s garantovanou úrokovou sazbou 2 % ročně. Na tomto účtu neprovedete žádné další platby ani výběry. A jaký bude zůstatek na účtu na konci pátého roku? Bude to:
- Pokud byste se měl rozhodnout mezi spořicí účet, který je úročen 2 % za rok, nebo účtem, který je úročen 3 % za dva roky, který byste si vybral?
- Pokuste se, prosím, odhadnout, jaká byla v loňském roce roční míra inflace v ČR.

PŘÍLOHA E - Otázky použité pro analýzu ekonomické zodpovědnosti

- Sestavuje Vaše domácnost rozpočet? (Rozpočet domácnosti se používá k rozhodování, jaký podíl příjmů vaší domácnosti bude použit na útratu, spoření nebo placení účtů.)
- Někteří lidé si stanoví finanční cíle, jako například splacení dluhů, splacení hypotéky nebo nákup auta. Máte Vy (osobně, nebo s partnerem) nějaké finanční cíle?
- Když jste naposledy nevyšel(la) s penězi, co jste udělal pro vyřešení této situace?
- Splácíte všechny své závazky z kreditní karty během tzv. bezúročného období?
- Představte si, že máte problémy se splácením závazků. Půjдете se o své finanční situaci poradit s odborníkem?
- Pokud by došlo k neočekávané neopravitelné poruše např. pračky, byli byste schopni okamžitě zakoupit nový spotřebič z finančních prostředků Vaší domácnosti?
- Myslíte si, že Váš/Vaše partner(ka) ví o všech úvěrech, které Vaše domácnost má?
- Ve který okamžik byste odborníka kontaktoval?
- A pokud byste Vy osobně dnes čelil nějakému velkému výdaji – ve výši Vašeho měsíčního příjmu – byl byste schopný/á jej pokrýt bez nutnosti půjčit si?
- Kdybyste zjistil, že nemůžete zaplatit splátku, informoval byste věřitele předem a proč?
- Jakým způsobem jste si tento finanční produkt pořídil?:
- Ukládá Vaše domácnost pravidelně část svých příjmů stranou jako rezervu pro případ ztráty příjmu a mimořádných výdajů, např. zakoupení dražšího spotřebiče?
- Co byste udělal, abyste se dostal ze situace, při níž by Váš příjem zcela nepokrýval Vaše životní náklady?: Vybral byste peníze z úspor nebo byste převedl úspory na běžný účet
- Sledujete, zda je naplánovaný rozpočet Vaší domácnosti skutečně dodržován?
- Celkově na stupnici od 1 do 5, kde 1 znamená velmi jistý(á) a 5 ani trochu jistý(á), stanovte, jestli se domníváte, že se dokážete dostatečně zabezpečit pro odchod do důchodu?
- Máte alespoň přibližnou představu o tom, kolik peněz v hotovosti i na účtech máte Vy osobně v tuto chvíli k dispozici?
- Schováváte si Vy sám/sama či někdo jiný z Vaší domácnosti daňové doklady, stvrzenky a účtenky za výdaje Vaší domácnosti?
- Z jakého důvodu, za jakým účelem jste si sjednal tento úvěrový produkt?: Hypotéční úvěr
- Z jakého důvodu, za jakým účelem jste si sjednal tento úvěrový produkt?: Jiný úvěr zajištěný nemovitostí (neúčelový úvěr, americká hypotéka)
- Z jakého důvodu, za jakým účelem jste si sjednal tento úvěrový produkt?: Nezajištěný úvěr (např. spotřebitelský úvěr, leasing)

- Z jakého důvodu, za jakým účelem jste si sjednal tento úvěrový produkt?: Kreditní karta
- Když jste naposledy nevyšel(la) s penězi, co jste udělal pro vyřešení této situace?:
- Co byste udělal, abyste se dostal ze situace, při níž by Váš příjem zcela nepokrýval Vaše životní náklady?:
- Jakým způsobem sestavujete rozpočet Vaší domácnosti (sledujete příjmy a výdaje) ?
- Jak - financujete – nebo budete financovat své životní náklady v důchodu?: ze soukromého penzijního plánu (penzijní připojištění nebo penzijní spoření)
- Co byste udělal, abyste se dostal ze situace, při níž by Váš příjem zcela nepokrýval Vaše životní náklady?: Něco byste prodala
- Byla Vám nabídnuta investice se zhodnocením 20 % ročně s tím, že investice je velmi bezpečná a k Vaším penězům budete mít kdykoliv volný přístup. Využijete této nabídky?
- Jak - financujete – nebo budete financovat své životní náklady v důchodu?: z prodeje finančních aktiv (jako jsou například: akcie, dluhopisy nebo podílové fondy)
- Za dárky tak nakonec zaplatíte o 20 % více, než kolik by stály bez půjčky. Jak se zachováte?
- Co byste udělal, abyste se dostal ze situace, při níž by Váš příjem zcela nepokrýval Vaše životní náklady?: Pracoval byste přesčas, vydělal byste peníze navíc
- Pokud by Vaše domácnost přišla o hlavní zdroj příjmu, jak dlouho byste vydrželi pokrývat životní náklady, aniž byste si museli půjčit peníze nebo se přestěhovat?
- Který z následujících výroků nejlépe odpovídá situaci, která obvykle následuje, když je Vám v nějaké finanční instituci předložena smlouva?
- Jak - financujete – nebo budete financovat své životní náklady v důchodu?: z prodeje nefinančních aktiv (např. auto, nemovitost, umění, šperky, starožitnosti)
- Co byste udělal, abyste se dostal ze situace, při níž by Váš příjem zcela nepokrýval Vaše životní náklady?: Našel/našla byste si druhé/další zaměstnání
- Komu byste dali své přihlašovací údaje do elektronického bankovníctví?
- Sestavuje Vaše domácnost plán příjmů a výdajů pravidelně? Pokud ano, na jaké období?
- Jak - financujete – nebo budete financovat své životní náklady v důchodu?: z výnosů ze svých finančních nebo nefinančních aktiv
- Pokud byste si měl vzít půjčku na nákup nezbytného vybavení do domácnosti (např. pračky, ledničky apod.), podle čeho především byste se při výběru půjčky rozhodoval? 3. v pořadí
- Pokud byste si měl vzít půjčku na nákup nezbytného vybavení do domácnosti (např. pračky, ledničky apod.), podle čeho především byste se při výběru půjčky rozhodoval? 1. v pořadí
- Pokud byste si měl vzít půjčku na nákup nezbytného vybavení do domácnosti (např. pračky, ledničky apod.), podle čeho především byste se při výběru půjčky rozhodoval? 2. v pořadí